ПИЭРИБЭЙ МААЙЫНАН!

Барыдьөйдүлар пролетарийдара, холбоһуҥ!

САНА ОЛОХ

ХАҺЫАТ
1931 СЫЛ АЛТЫННЫЫ
15 КҮНҮТТЭН ТАХСАР

⊙ №№ 54—55 (7127—7128) ⊙ 1991 сыл, Ыам ыйын 1 күнэ. Сэрэдэ ⊙ Сыананата 8 харчы

ДЕМОКРАТИЯ уонна СОМОБОЛОҺУУ

Пиэрибэй Маай үлэһиттэр бөҕөр саҕаланыыларын уонна сомоболоһууларын бырааһынныыга буолар диэн өйдөбүллэөхпит. Уонна бу бүгүн биһиги дойдубутугар арыт-арыт аһаҕастык утарыта турсууга, хаай тохтуулаах хабырыйысыыларга тиийтэлиир мөкпүөрдэр бөҕө мөгүрэппиттэрин саныыбыт. Ол улуу, модун Союзпутун айгыраппыт, экономикабытын сатарыппыт, олохпутун-дьаһахпытын ыараппыт мөкпүөрдэр ой-саная көҥүл көтүүтүнэн, демократия өрөгөйдөөһүнүнэн тоҕо аатталларын дьиибэргиибит. Дьиҥэр, демократия диэн норуот былаанын, гражданнар көҥүлларын уонна тэҥ буолуулларын принциптэригэр олоҕурар политическай түүл аатаныахтаах курдук. Оччотугар бу иҥдэҕиэрэ норуот дьулуура, норуот былаана тиэрэ дуо? Итиэнэ сиэттэрэн бу демократиябытын чахчы социалистическай демократия диэн итэҕэйиммэх саная көтөн түһэр.

Кэлин кэмнэ демократизм социалистическай характерын хайдах өйдуохха себүн туһунан элбэх кинигэни ыйыталаһан кордум, республика биллиилэх ученайдара кыттыыны ылбыт «Төгүрүк остуолларыгар» ону эмиэ туруора сылдьыбыттаахтын. Астык аҕай эпизоды ылбатым. Бадара, ити туһунан иҥэн-тоҥон үөрэтии суох быһыылаах.

Онон демократизм социалистическай характерын В. И. Ленин өссө 1918 сыллаҕы муус устарга суруйбут «Советскай былаас уочараттаах соруктара» диэн үлэлиттэн тиэрэҥнэн толкуйдаан көрөргө тиийиллэр. Владимир Ильич ол үлэлигэр демократизм социалистическай характера үлэһиттэр бэйэлэрэ эрэ кыттыыларынан, быыбар бэрээдэгин, болдьоҕун бэйэлэрэ быһааран бэйэлэрэ талар Советтарыннан иҥэтүөлэн дьиҥ чахчы пэһиилэннэх бүүс-бүтүннүү салайа үөрэнитигэр уонна салайан барыытыгар буолар диэн ыйбыта. Ол туһунан Советтар чилиэннэрэ буоллар, бары салайыыга дьиҥ чахчы тардыылаларын, сыыйа комиссариаттары кытта сибээһэллэрин тэҥэ, хас биирдии үлэһит 8 чаастаах огорумтуолаах үлэ «уруогун» толоро-толоро, төлөбүрэ суох государственнай өбөҕиннэктэри эмиэ сүгүөхтээх. Кини соруктары митиниэҥнэрин сөҥнэһүннэриини дьиҥнээх демократизмынан аахыта. Ол эрээри митинговай демократизмы тимир дьиэсиилиинэн, үүс өрүт дьулуурдаах булгуччу бас бэриниини кытары дьуоралаһиннэрэргэ субэлэбит. Дьэ итиэри бинр-бинр ылан көрүөҥ.

Норуотунан талыллар, норуот өйүн-саная түмэн этэр депутаттардаах Советтар норуот дьиҥнээх былаанын олохтуур кыахтаахтара биллэн турар. Оттон Россия демократтарын бинр биллэр-кэстор лидерэ Г. Попов Советтары суох өгөртүүр, ол онуттар былыргылыы үөһэттэн ананар губернатордарынан салайыллар, бэрээдэк иҥин мөкпүөһэр. Рынокка киириигэ Шаталин, Абалкин, Аганбегян, Явлинскай дойдуну предпринимательскай рынок иҥтүө, арааҕы өйдөөхтөр аатыылларынан «дьиикэй» капитализмыга эргитэ тардары көрөр программаны сөҥнүү сатыыллар. Онтукалара советскай норуот дьулуурдуттар тиэрэҥэр диэҕи айыы. Биһиги норуоппут Советтар былаастарын иһин, социализм иһин 1917 сыл сэтиньиттигэр Улуу Октябрь кыһыл былааҕын күөрэччи көтөөн куоластаабыта, тас интервенция, гражданскай уонна Аҕа дойдуну көмүскүүр Улуу сэриилэр кутаа уоттарыгар ыа хаанын тоҕон куоластаабыта, дойдуну индустриализациялаабыт, тыа хаһаайыстыбатын холбоһуктаабын сылларыгар көмүс колоһунун тоҕон, хоргуйуу, ыаҥалаҕа бары ыардарын бэйэтин саныгар ылынан туран куоластаабыта. Эбэтэр, чугастыы ыллахха, РСФСР народнай депутата Бубякин Саха ССР суверенитетын утары куоластыырыгар быыбардаачыларын дьулуурдарынан салайтарбытын саарбахтыыбын. Ити курдук норуот дьулуурун буолбакка, тус бэйэ саҕаатын соҥнооһун норуот былаанын бөдөргөппөтө, норуоту сомоболообото, тотторүтүн, утарыта турсууну үөскэтэрэ чуолкай. Ону демократиянан аатыахха хайдах да сатаммат.

Аны митинговай демократия туһунан. Биһиги «митинговай демократия өрөгөйдөөтө» диибит эрээри, дьон-сэргэ көтөҕөр боппуруостара салалта даҕаны, Советтар даҕаны болҕомтолорун соччо-бачча таарыйбакка тыал тыаһын курдук симэлийэллэрэ олус үгүс. Онуоха холобурдары ааҕаччы бэйэтэ даҕаны бэрт мраппакка бэйэбит ороҥоммуттан кэбэҕэс булуоҕа. Уонунан сыллар усталарыгар мунньах бөдөҕө моргуспут, хаһыат-хаһыат, ахсын хаһыытаспыт боппуруостарбыт тарбах тэбэтүнэн таарыллыбакка сылдьаллара элбэх аҕай. Маннык «митинговай демократия» кедьууһүнэҥэр дьону-сэргэни кыйахыыра, собүлэспэт буолууну үөскэтэрэ улахан.

Советтар салайыыга дьону-сэргэни тардыыларын, депутаттар ылыллар быһаарыылары олоххо киллэриигэ быыбардаачыларын түмэ тардыыларын ылар буоллахха, ол эмиэ олус молтох. Ороҥуон иһигэр ыллахха, сорох сельсоветтар дьон олорор сирдэриэн тэриллибит агитационларга тиэрэҥнэн итиннэхэ балачча хамсаһыны таһаарар эрэ холобурдара баалар эрээри, ол опыттара кыаллан тэнийбэт. Оттон бэйэлэриэн быһаарыылары олоххо киллэриигэ кыттыбат буолуу быыбардаачылары баҕэни кэтэни, итэҕэйи-быһаҕаны туораттан аадыы. Советтар үлэлэриэн астыммат буолуу балаһыанньатыгар туруорар.

Пиэрибэй Маай — үлэһиттэр бөҕөр саҕаланыыларын, сомоболоһууларын бырааһынныыга — быйыл итинник саҕаалары хобүтэр. Дойдуга дьиҥнээх социалистическай демократия өрөгөйдүөҕүн баҕарыллар.

И. ОКОЕМОВ.

Сааскы түбүктэр

Бу күннэргэ оҕуруотчуттар түбүктэрин үгэнэ. Теплицалары бурдьуу, олордор матырыйааллары бэлэмнээһин үмүрүйүох буоллулар. Оттон рассадалары олордуу Пиэрибэй Маайы көрсө түмүктэннэ. Ороҥуон үрдүнэн 6100 помидор, 12700 огурсу рассадалара олордулунна. Быйыл оҕуруот астарын олордууну бары хаһаайыстыбалар былааннаатылар. Саамай элбэх ыһыылаах «Чурапчы» совхоз теплицалара Ныдьылгэ уонна интернат-оскуолаҕа баалар. Бу хаһаайыстыба сүрүнэзэн огурсуну үүнэриэ. Субуруускай аатынан совхоз помидору олордуноҕа.

Пенсионер, оҕуруотчут Я. Г. Павлов наставниктаах «Бахсы» совхоз оҕуруотчуттара помидору, огурсуну тэҥ нээмэйинэн ыһыахтара. Онуоха аналан 1500-түү рассада олордулунна. Оттон үлэни быйыл саҥа саҕалыыр «Мугудай» совхоз оҕуруот астарын бу норуҥнэрин 200-түү көһүйдэҕэ олорто.

Сиэмэ ыраастаһына «Чурапчы», «Мугудай» совхозтартан уратыларга түмүктэнэ. Баһынаҕа 11335 тонна ноҕуом таһылынна. Ол иһигэр Карл Маркс аатынан, Эрилик Эристиин аатынан уонна «Чурапчы» совхозтар туһаанаҕынан 1500, 1770 уонна 2600 тоннаны киллэриннилэр. Ыһыы техникатын өрөмүөннэһиигэ 12 звено 42 кинигэ сылдьар.

«СО» общ. корр.

Пятилетка ударниктара

Ааспыт пятилетка түмүгүнэн ороҥуон тыатын хаһаайыстыбатын үлэһиттэрин болоҕо «XII пятилетка ударника» знагынан бэлиитэннэ уонна харчынан бириэмийэлэннэ.

Нарааҕаламмыттар бу баалар:

Карл Маркс аатынан совхозтан

Василий Константинович **ЕФРЕМОВ**, совхоз ылаабынай агронома.

Николай Николаевич **РЯЗАНСКАЙ**, «Эрчим» арендай коллектив старшата.

Субуруускай аатынан совхозтан

Семен Николаевич **ЗАХАРОВ**, Хатылы отделениетын көлө-илии оттуур звеноту звеньевойа.

Дмитрий Дмитриевич **ЕФРЕМОВ**, Болтого отделениетын сиидэс звеноту звеньевойа.

Павел Васильевич **ПУДОВ**, Хатылы отделениетын управляющайа.

Эрилик Эристиин аатынан совхозтан

Павел Федорович **МИТИН**, Хайахсыт отделениетын тутууга бригэадэтин бригадьыыра.

Петр Николаевич **ДЬЯЧКОВСКАЙ**, Хадаар отделениетын сылгыһыттарын звеноту звеньевойа.

Александра Ивановна **СЕРГЕЕВА**, Чаҥыр отделениетын техник-осеменатора.

Семен Егорович **СИДОРОВ**, Хоптоҕо отделениетын тракториста.

Константин Васильевич **БОЖЕДОНОВ**, совхоз хортуоппуйа звеноту чилиэнэ.

«Чурапчы» совхозтан

Николай Афанасьевич **ПОТАПОВ**, совхоз Кылаҥнаах предприятиетын шофера.

Егор Егорович **МАКАРОВ**, Сылаг отделениетын үүт таһар автомашинатын шофера.

Семен Николаевич **МАКАРОВ**, Сылаг отделениетын тракториста.

Николай Романович **БАРАШКОВ**, Арыылаах отделениетын арендатора.

«Мыҥдаҕаайы» совхозтан

Андрей Иннокентьевич **МАРКОВ**, Болутур отделениетын ыанньыксыта.

Афанасий Петрович **ЕФИМОВ**, Болутур отделениетын урукку управляющайа.

Конон Ефремович **СЕМЕНОВ**, совхоз үрдүн үүнүүгэ звеноту чилиэнэ.

«Мутудай» совхозтан

Филипп Луович **ДЬЯКОНОВ**, совхоз элбэх сылдаах оту үүнэриигэ лугомелиоративнай этэрээтин звеньевойа.

Владимир Михайлович **ЗАХАРОВ**, Толой отделениетын ыанньыксыта.

Андрей Алексеевич **ВАРЛАМОВ**, совхоз сылгыта сылаҕын начаалыга.

«Бахсы» совхозтан

Петр Николаевич **РЕПЕТНИКОВ**, совхоз кылаабынай инженерэ.

Андрей Андреевич **МОХНАЧЕВСКАЙ**, совхоз тутууга бригэадэтин бригадьыыра.

Ульяна Павловна **ГОГОЛЕВА**, Толоон отделениетын ыанньыксыта, ыччат наставника.

Яков Гаврильевич **ПАВЛОВ**, Чыаллара отделениетын овощевода, ыччат наставника.

Хаачтыйар тэриллэрдэн

Мотрена Егоровна **АНДРЕЕВА**, Чурапчытаабы кини завод маастара.

Татьяна Семеновна **СОЛОВЬЕВА**, Мугудайдаабы арыы сылаҕын сабиэдиссэйэ.

Владимир Прокопьевич **ДНОДОРОВ**, «Агропромснаб» предприятиетин шофера.

Николай Николаевич **ПОНОМАРЕВ**, «Агропромснаб» предприятиетин шофера.

Сергей Афанасьевич **ЗАХАРОВ**, огомолоотор техническэй предприятиетин токара.

Николай Ильич **МАКСИМОВ**, Мугудайдаабы сетевой участактан бригадьыыра.

Дьоҥуннаах быыстапкаҕа кыттыаҕа

Одьуулуун олохтоохо, үлэ ветерана, Бүтүн Россияааны дьулайдар обществоларын чилиэнэ комус ууна Дмитрий Егорович Сибиряков (снимокка) бастаны персональнай быыстапката быйыл саас куулун тутарга ороҥуонааҕы кыраайы үөрэтэр музейга көрдөрүллүбүтэ.

Бу күннэргэ үөрүүлээх сурах кэлэр. Быйыл күүн сэтиньиттэ Москваҕа Художниктар кини дьиэлэриигэр аҥыллар дьулай художниктар Москвааҕы бастаны аан дойдуулаах быыстапкаларыгар Дмитрий Егорович Сибиряков бөс үлэтэ туруоруллар буолла.

Т. Кардашевскай фотата.

Былыргы гравюраттан репродукция —Чикагоҕа рабочайдар митиннэрэ—үлэ-ыҥ ньиттэр Пэрэбэй Маайдааҥы демонстрацияларын бэркэтчитэ.

1919 сыл. Кыһыл площадка демонстрация кыттыылаахтара.

1932 сыл. Москва. Кыһыл площадка демонстрация.

80-с сыллар. Демонстраннар колонналара.

[ССТА фотохроникката].

Оройуоммут социальнай мэтириэтэ

Сыыппара тылынан

Оройуоннга барыта 20194 ыйын олорор. Ол ааннан бастакы—11340, иккиэннэ—3913, иккиэннэ—3539, иккиэннэ—2496, иккиэннэ—400. Нэйилэммэ уонсой ахсаныттан 10016-та дьахтар, 9600-на —эр киһи.

Барыта 4088 дьаҥ кэргэн баарыгыттан үс уонна сиппит эйэҕэс олохох дьаҥ кэргэн —1125. Оройуоннга 66 Герой-ийэ баар, сиамай эйэҕэс Бахсыта — 8. Аҕа дойду Улуу сэриитин сылларыгар хоту оройуоннарга кэйүүгэ сылдьыбыттар (сочетоюз сопоҥ кыаллаах туран) 742-лэр. Аҕа дойду Улуу сэриитин 126 ветеранна-ра, 476 огдообоор баалтар, биэс 185-тэрэ эр дьон.

1990 сылга 554 оҕо төрөөбүт, 341 киһи өлүө. Сыл устата 185 саҥа ыал үөскүүр. 24 ыал олохо алдьанна.

Хаһаайыстыба 263 аҥаардаах ийэ, кэргэннэрэ арахсыбыт 153 дьахтар, 80 эр киһи баалар. Арахсыбыт дьахталлар ордуо Бахсыта (10), Болугуурга (13), Одьуулуунга (11), оройуон кинигэтэ (73), эр дьон Бахсыта (12), Болугуурга (8), Сылаанга (10), оройуон кинигэтэ (9) эйэлэхтэр. Отутуттан 50-гар диэри саастаах кэргэн суох 1042 киһи баар. Ол иҥэтэ дьаҥтара—540, эр киһиэ—502. Кэргэн суох сылдьыбыт ыарыытар ордук Бахсыта (24), Болугуурга (27), Одьуулуунга (18), Сылаанга (20), Хоптоҕоҕо (42), оройуон кинигэтэ (160), эр дьон Бахсыта (51), Болугуурга (28), Мутуйдайга (27), Соловьевка (25), Сылаанга (46), оройуон кинигэтэ (115) эйэхтэр.

Оройуоннга 30-гар диэри саастаах 1639 эдэр ыаллар баар. 655 үрдүк үөрэхтээх, 140 орто анаан-дааах үөрэхтээх, 85 профессиональнай - технический училищелэргэ үөрэнэр ыччаттардаахтыт. Кинилэртэн 63-ө совхозтар уонна предприятиелэр тэрилэн үөрэттэрэллэр. Биэнигин оройуон 133 мэтэтэ Советскай Армия кэмэгэтигэр сулуустаалыы сылдьар. 22 киһи хаамыыга олорор, оройуоннга 33 усулуобунайдыын суоттаммыттар баалар.

Улахан дьон ортотугар бухатын хаһыат-сурунаал 280 киһи баар. Оройуоннга 1191 үрдүк, 113 сиэтэ суох үрдүк, 1790 анаан орто үөрэтээхтэр, 675 профессиональнай - технической училищелэргэ кэлэн мэбэттар үлэлиилэр. Оройуоннга 4847 киһи онгорон таһаарар производствоҕа кыттар. Барыта 175 үлэ коллективтэрэ баалар.

Оройуоннга социальнай суолталаах машыны объектар баалар: куулуун—17, оскуола—19, балыыһа —26, детсад—25, киноустановка —28, спортивнай саала—15, остолобуой —10, сынньалаҥ парката—5, стадион —8.

Барыта 2220 бинриллэрэн дьон, 284 сельсоветтар бас билэр дьиэлэрэ баалар.

1991 сыл тохсунньу 1 күнүгэр турбуттан оройуоннга баар 6191 хаһаайыстыба бас билиитигэр баалар: 8002 ынах сүөһү, 1299 сылгы, 2360 сибиинньэ, 2276 кэтэр, 278 куруолук, 15452 кв. м эмиэннаах теплицалар.

Ынах сүөһү ордук Болугуурга (642), Мутуйдайга (568), Одьуулуунга (688), Сылаанга (724), Хоптоҕоҕо (768) уонна Чураачы сельсоветтар (1123) эйэхтэр. Сылгы сиамай эйэхтэр сыыс—Мутуйдай. Маннык 162 сылгы нитилэн турар. Куурусса сылгы сиамай иитэр сыраҕа Чураачы сэл. буолар. Маннык 2604 куурусса баар, Одьуулуунга —639, Мутуйдайга—618. Онон бу нэйилэммэтэргэ эмиэ атыттартан лаппа үчүгэй көрдөрүүлээхтэр. Сорох сирдэр маныаха болдомтону бухатын уурбаттар. Холобур, Соловьевка баарасуоба 11 куурусса баар.

Онгорон таһаарар эйгэҕэ үлэлээччилэр сылларды орто хамнастара 4382 солк., хаачыйар эйгэҕэ үлэлээччилэр сылларды орто хамнастара 2695 солк., оттон сулуустаалаахтар сылларды орто хамнастара 3217 солк. тэҥнэһэр. Оройуон үрдүнэн бинриллэрэн дьон бас билиитигэр 1004 автомашина, 3253 мотоцикл, 4353 телевизор, 18 видеоустановка, 3769 холодильник, 2892 тангас сууйар массыына, 2235 кистэнэр массыына, 1584 тыллесос, 1918 магнитофон баар.

(Даанайдары РКП райкомун идеологическай үлэҕэ отдела түмүгэ).

Истин сүрэх илдьитэ

◆

Амарах сыһыаннаахтар

Кырдьаммыт пенсиэҥа тахсан олоробут. Урут бинрдэспит бухгалтерыынан, иккиспит учуутальынан үлэлээбиппит. Кырдьар дьон кэрэхсэбиллээх диэн кырдьык эбит. Биилэрин таһырдьаттан оттук да мастыгы бэрт эрдэхтэн киллэриибит.

Биһиги кыһалгабытын көрө сылдьаннар интернат-оскуола старшай инженер баһаатайа Е. М. Калачева көҥүлэйиннэрэн 7-с кылаас үөрэнээччилэрэ, бэйэлэрин баҕа өрүүлэриэн кэлэн, маспытый хайыстан, дьыарыстаан бараллар. Мэлдьэбутахсаабыт дьон кыһалгаларыгар итинник мөлөйөллөрүттэн, амарах сыһыаннарыттан улаханнык үөрэбит уонна мэҥэра суох махтанабыт.

Иннинэ оҕолорго үөрэхтэригэр, инженер баһаатай Е. М. Калачеваҕа, интернаттар З. К. Платоновааҕа, Н. В. Солдатоваҕа үлэлэригэр ситиһиилэри, чэпчэки дорообуйаны, өлохторугар дьолу-соргуну баҕарабыт. Дьоҥҥо-сэргэҕэ мөлдьи убаастыыр, кинилэр истиҥ иннэрэх тылларын эстэ сылдьыҥ диэн алгыыбыт.

А. М. МАТВЕЕВА,
П. Д. МАКАРОВ,
пенсионердар.

АРЕНДНАЙ КОЛЛЕКТИВКА

Репортаж

Кырыа кыйын кыйдаан эрэр бэлиитэ хвлдьаайыларга харалдьыттар тахсыталаабыттар, айан суоллардыы овгокбдорутар чэбчэхтэр күн үөтүттан сиэмнэрэ ыраас өҥүнэн чаҕылыйыаҥнаахтар. Күн уҕаан, халлаан сылыйан фермалар тастарынааҥы сиилэс дьаамаларын, кыбыылар, даллар туда, дьиэлэр, хотоннор талгэйэлэригэр кыйыны быһа баллаан турбут суоҕуллар, бытарҕан тымныыга эйиҥэс халлаан анныгар оскуоччу тартаран кыстабыт сылгылар тоҕуоруспуттар. Сыырдар быардарыгар атыыр үөрдэр бастаны тарадьыттар тахсыбыттарын айхаллаан тоттөрү-таары аҕыйнаһаллар, эрдэ кэлбит көтөрдөр сиэгэдара, испибатах эр буолан, бэрт дьиктинник дуҥнаны сайа оҕосөн киирбэр, салгыныыны сибиэйэй саасты күн бэрахсаатта эйиэннэрэрэ эстэ сонуннуу. Ол курдук, кыһын-сүөһү, ордук оҕо аймах таһырдьаттан киирэн баҕарбат үтүөнэннэх күннэрэ туралларе.

Массыына ууну, бадарааны быргыскалаан аттыларынан заҥарыа себулэбэтэхтэн суоҕуллар аргыый- аҕай дьаадыччы туора хаман биэроллор, сиргэмнэттэн тобоҕоруубыһа ыгысталлар. Биһиги Карл Маркс аатынан совхоз Тоҥуртэстээхтээҕи фермаларыгар быйыл 3-с сылын арендаан үлэлиир Баранниковтар дьиэ кэргэттэрин үлэлэр хотоннорутар быһа тиийэбит. Таһыттан ыһыттахха, ыырдьэвч.—Сыл түмүгүнэн туох баар ороскуолуутун, абаанскаанын ыгыллыбатын захсыбыныт кэнэ бүтэнитэх ахсаанна 30-ча тыһ. соль. ыгыллыыт. Суҥхуом уруках саастабынан улаатыбыт, балаттар буолуохтаахтыт. Арай бараалыыт Вителий Барашков, ырыах курдукпут. Биллэрин хотоҥҥо күннэр ыаллыы буолан үлэлиибит, сарсын саҥа-ыам убаайыыны кэлиэхтэрэ, бэйэм сарсыарда ертүгэр лаппа да баар буолаахтыыбын.

Бу арендаай коллективтаа биллэрин 27 маанар мэхтаах, ол ыйыттан 21-гэ төрөөбүт. Саҥа мэхтаах сиистээх тиэрэпэлэрэн сото-сото механическай маһын аппаратын суоскаларын мэхтарын эмиэйдэриэгэр анньыталыыр, аппарат оборор тыаһа сымыйыгыныр. Итэ ыныах ыаҥар дьэрэ, этэттэнэ кэриэтэ, хайыы-үйэ маммыт мэхтарын ылиитиэн ньиҥкэйэн ыыр. Оттон быраата убаайыттан хаалсыбаттык туттар-хаптар. Ол үөрүйэх ыныахтарэ ыныах сиэмэн сууйан, суоскаларын холбоон ыгыгэстик хамсаналлар. Саҥа үлэлэрэ эрэр оҕо быһыытынан кэпсэтиҥэ кыттыбат, аралдьыйбат, онон убаайы куотуох курдук буолар. Оны көрөөрө Роман Степанович астыммыттыы мучуйэ олор.

Итэ курдук арендаай коллективка сылдьан үлэлэриттэн астынан, ирэ-хоро кэпсэтэн арахсыбыт. Сарсыарда бу киилэр онуулларыгар Александра Николаевна уонна Яков Степанович Барашковтар ыалын бу уоспаттардаадар оссо тубуттуо үлэлэхтэрэ турдаҥа. Барыа айыахтылар бэр сылдьаах-сорунаах үлэлиллэриттэн, аҥы-тэлэ далгар тубуттар дуҥалыын бэриниилэхтэриттэн астына сылдьыт.

Роман Степанович Яков уола, эбилиннэ. Афанасийбат, уруккутун курдук, тракторыттар сылдьар. Кини засыт сылга үрдүк - түүн эмиэлэтэр үлэлиэн, ол тэлэбүүтүгэр 10-са тонна туорах бурдуу ыгыммыт бэйэлэрэ сылгыны кыстыыла оҕо аҥылыыка туҥаммыт эбиллэрэ, оттон комбинаттаа, 5 эр тоннаны мэйиитэ. Быгырыыс сирбэтин тэймэлэйэн дьиэҥэн оттоппуттар, оттон бэйэбит эмиэнэ сылдьыбыттыт. Оҕон быйыл отуҥа дьаҥчы сыа тахсан эрэбит, ол-бо ахытары сылдьыбыт. Кэриэгэт курдук, ыбаабыт отуҥа тэ-эрү. Эбэ аҥылыы ыгыгэн сиэтэбит, арай сиилэспит суох буолан үүт мэнэгэр сэустэ-торуоҕу бэйэлэриэгэр убаҥуу хоппоро-хоппоро ыырай кэрэччүгэ туттаран ыыллар эбит. Биллэрин күннэ ыаллыыр 2 автостерлэ тахса кг үүтү ыыллар. Итэҕэ таһыаан 15-16 сэбиэ суоҕуллаахтар, тиэмэ уонна тыҥаҥас группата. Сүбү күннэрэ төрөөбүт мэхтарын Александра Николаевна Барашкова бэйэ олорбут искусственнайдык сиилэлэбит, аспыт сылга буоҕатыыны эмиэ бэйэлэрэ ыыппыттара. Биллэрэ тэмүн кыҥаана суох курдуҥ. Арендаатэрдар совхозтан кэтта дьоҕабардыаҥ сылгы үлэлиир бэлэммэхтэр. Бэйэлэ оттоолуоҥнарын сэрэ кэмнэйэн бэлэмнэнэр бэлэлэхтэр.

Роман Степанович мэхтарын сиистээх тиэрэпэлэрэн сото-сото механическай маһын аппаратын суоскаларын мэхтарын эмиэйдэриэгэр анньыталыыр, аппарат оборор тыаһа сымыйыгыныр. Итэ ыныах ыаҥар дьэрэ, этэттэнэ кэриэтэ, хайыы-үйэ маммыт мэхтарын ылиитиэн ньиҥкэйэн ыыр. Оттон быраата убаайыттан хаалсыбаттык туттар-хаптар. Ол үөрүйэх ыныахтарэ ыныах сиэмэн сууйан, суоскаларын холбоон ыгыгэстик хамсаналлар. Саҥа үлэлэрэ эрэр оҕо быһыытынан кэпсэтиҥэ кыттыбат, аралдьыйбат, онон убаайы куотуох курдук буолар. Оны көрөөрө Роман Степанович астыммыттыы мучуйэ олор.

Итэ курдук арендаай коллективка сылдьан үлэлэриттэн астынан, ирэ-хоро кэпсэтэн арахсыбыт. Сарсыарда бу киилэр онуулларыгар Александра Николаевна уонна Яков Степанович Барашковтар ыалын бу уоспаттардаадар оссо тубуттуо үлэлэхтэрэ турдаҥа. Барыа айыахтылар бэр сылдьаах-сорунаах үлэлиллэриттэн, аҥы-тэлэ далгар тубуттар дуҥалыын бэриниилэхтэриттэн астына сылдьыт.

С. АЛЕКСЕЕВ.

СОРГУ КӨТӨҕҮЛЛҮҮТЭ

Олох социальнай көстүүтүттэн репортаж

Сайдыы сип-бинр хаһан эмэ кэлиэхтээх. Арай ону ойдөөн, проблема быһыытынан туруорсан сыҕарытар дьон камнэгэр кэстон биэрэллэриттэн - биэрбэттэриттэн тутулуктаах, дьыгэр, элбэх буолар.

Болтоно нэһилиэгин курдук олох сайдыытын кытта тэҥнэ хардыыласпыт болуҥнаах дьоннору биэрбит нэһилиэк орто оскуоланы астарбакка олороруттан, кырдьыга, соньуйарым. Онтум баара, быйыл саас тиийбитим саҥардыыта аҕыллыбыт Болтоно орто оскуолата тигинэн ахан олорор эбит эо, доҕоор.

—Доҕоор, Сэмэн, ойдуур иннигин оҕо сылдьан Чурапчыттан өрөбүллэргэ Болтоноҕо сапырыйан сатыы кэлэрбитин. Билигин оҕолор миэстэҕэ үөрэнэр, дьиэттэн-уоттан тэйбэт дьоллоохтулар. Үчүгэй буолбат дуо?—диэн тоҥуйда үөлэһиэхэм, директор Семен Михайлович Слепцов.

Кэпсэтиннибит эти курдук орто оскуола бүтүннүү түбүгүн, саҥылыҥы иэнилин туһунан буолла.

—Үлэлиирдэ, бэйэ баҕа сааналарын, дьон-сэргэ дьулуурун олоххо киллэриҥэ чахчы даҕаны үчүгэй кэм-кэрдии кэлэ диэн саныыбын. Билигин педагогическай өйө-сакаата сиинит коллективтар, тоҕоолоох эттэххэ, балаҥнаах педаготтар оскуола үүнүүтүгэр - сайдыытыгар хайысха биэрэр ньахтара нуҥаныллаллар. Үчүгэй буоллбат дуо. Биһиги оскуолабытын саха олоҕордьоһоҕор чуҕаһатыахпытын, олох бары сүрүн салааларыгар ньиттыбытынан барар дьоҕурдаах көлүөнэни интэн таһаарбыт иннинэ баар ини дии саныыбыт. Дьэ, ол иннинэ оскуолабытыгар фольклорнай хайысханы биэрдэрбит дэҥэбит. Бу хайысха биһиэхэ ордук тоҕоостоох буолуох курдук,—Семен Михайлович бэйэт даҕаны биһэр буолуохтааххын диирдии көрдөөн иһиттэ.

Кырдьык, этэр эппитин кэмнэ өйдөөтөххө, Болтоно нэһилиэгэ саха норуотугар элбах үтүө дьыалалары саҕаласпыт дьоннору биэрбитэ. Ол курдук, история кырдьыгыттан бэрийиннэрдэххэ, саха норуотун үөрэхтээһин суолун тутуспут саха бастаанан суругун-бичигин төрүттэспит лингвист-ученай С. А. Новгородов, саха сиригэр гражданскай сэрии кыттыылааҕа, кэлин советскай - партийнай үлэ күүрэнэнэн олорбут Н. Д. Субуруускай, Ленин орденнаах, саха советскай литературатыгар П. А. Ойуунускай курдук киһи алгыһын ылан көр-күлүү, үгэ жанрын төрүттээбит С. А. Саввин—Күн Дьыгыбинэ, Ленин орденнаах артист Виктор Саввин, Тыл литература уонна история институтун бастакы научнай сотрудниктарыттан биирдэстэрэ фольклорист А. А. Саввин, суруйааччылар Г. И. Макаров—Дьуон Дьаҥылы, М. Ф. Доҕордуурап, В. В. Яковлев, «Томпо» совхоз директора, Социалистическай Үлэ Героя В. М. Кладкин бары Болтоно нэһилиэгиттэн үүнэн-сайдан тахсыбыттара. Ити саха норуотун историческай сайдыытыгар үтүөлээх-өгөлөөх дьон эдэр ыччат духовнай сайдыытыгар дьэ тоҕо тирэх буолуо суохтаахтарый? Мин саныабар, болтоноолор саамай соҥтоох суолу тутуспуттар.

—Биһиги нэһилиэнньитигэр улахан духовнай баайдаахпыт. Ол—биһиги биллиилээх дьоммут, Билигин даҕаны нэһилиэнньэ ортотугар көмүскэ, масса уһаначчылар, хомуһу оногороччулар, Мария Гуляева курдук Болтоноттон төрүттээх СССР Художниктарын союзун чилиэнэ эйи фарфор, фаянс оногуктары айарга идэтийбэта эмиэ бэйэтэ туһунан кэпсэл. Дьоҕурдаах дьоннор бириэмэ сыбаайын тутуһуута, дьоҕуру сайыннарыыта домолоохтор,—Семен Михайлович саныатын салгыы кэпсээтэ уонна эбии эттэ,—биһиги билигин орто оскуола базатын кэҥэтиннэн дьарыктанабыт. Мастерской дьиэтин тута сылдьабыт. Ол ситтэриэ производственнай үөрэхтээһини сылаанаахтык ыытыахтаахпыт.

Мастерской дьиэтин көҥдэйэ саҥаарыйа дьиэйдэйбит, 70 үлэ миэстэлээх буолуоҕа. Субуруускай аатынан совхоз тутуутун биригээдэтэ үлэлиир эбит. Тутуу сметаҕа көрүллүбүтүнэн 27 тыһ. солкуобай. Маанна оҕолору 5 суол хайысхаҕа үөрэтиэхтэрэ. Бастаан туран, аһы-үөлү астааһынтан, ниска, тимир оногуктарга идэтиттэриэ үлэлээһин программата оногуллар.

Саҥа хайысха ылыллан эрдэ, саҥа сүүрэн киирбитэ дьон-сэргэ тылыгарбыгар биллэр-костор. Онуоха ордо көтөҕүллүүнү орто оскуола аһыллыыта биэрбитэ чуолкай. Оны ойуур туһуттан совхоз салалтата бастакы дьоһуннаах хардыылары хайыыйэ оҥорбут. Ол курдук, ДТ-75 маарканнаах тракторы биэрдэ, боһуолэҥэ бастакынан учууталларга анаан олорор диэн туттуу.

—Совхоз салалтата биһиги оскуолабыт атаҕар туруутугар балай да комолестэ, 50 тыһ. солк. биэрдэ. Оны таһынан компьютернай кылаас оборудованнетын атыылаһыыга 60 тыһыынча солкуобайдаах үбү киллэрдэ. Ити барыта саҥааны олоххо хорсуннук киллэрэрэ тирэх буолар. Билигин оскуолаҕа 140 оҕо үөрэнэр, 26 учуутал үлэлиир. Проблемалар ыарахаттар суох буолбатахтар, баалдар. Үтүс учууталлар дьиэ нуортаммаһаан олороллор. Онон дьиэнэ-уоту булуу ыһаҕата ниидиитин да турар. Настроение баар, онон буоллаҕына үлэ даҕаны барыан сөп эбэ,—диэн Семен Михайлович кэпсэтиннин түмүктээтэ.

Ытык-мааны Болтоно саҥалыы күүрэнинэн, сарсыҥныга үтүө саҥаран тигинэн-таҕыйан олороро соргубун көтөхтө. Олох тахсыылаах ертүн көрер туһугар дьол, «Болтоноолор, кытаатыҥ, үтүө дьыалалары олоххо киллэриҥэ илиититин ааппарбакка туруулаһыҥ!» диэн алгыы саҥаатым.

Сэмэн ТУМАТ.

Истиҥ сүрэх илдьитэ

Сыралаах үлэ дьоно

Соторутааҕыта мараханнык ыалдьаммын, дьиэбэр үстэ «Түргэн комонуу» ыҥыран, терапевт-врач Е. С. Оконешниковаҕа көрдөрбүүгүн, тута Г. Э. Кузьмин сэбиэдиссэйдээх терапевтическай отделениеҕа сытыаран кэбистилэр.

Онно ааас ыарыһахтар баалдар, мэлдьи кемеҥе наадыйаччылар эмиэ. Олорго врачтар, орто сүҥүөх эмиэ үлэһиттэрэ сүүрдэхтэрэ-кэттэхтэрэ, түбүгүрдэхтэрэ элбэҕин сөҕөн кэбистим. Туталларахабаллара сымнаҕаһыттан, өйдөөх сыһыаннарыттан улахан мөлтөх да киһи оруттуох курдук.

Аҕыйах хоноот үтүөрэн таҕыстым. Ол иннинэ врачтарбар Е. С. Оконешниковаҕа, Г. Э. Кузьмиҥнэ, балыыһа ытын да үлэһиттэриҥэр истиҥник махтанабын, иниэтитин сыралаах үлэлэриҥэр өссө сатыһыннарыы баҕарабын. Эмчиттэри «таҥара» оногостон үнүөххэ наада диэн саныаҕа кэллим. Бырааһыыныгы ынан, күнду эмчиттэр!

И. ДЬЯЧКОВСКАЯ,
оройуон киниги олохтооҕо, пенсионер.

Маай. Олоҕум бэлиэ түгэннэрэ

Бырааһыыныктар, «кыһыл» даталар олоҕум бэлиэ түгэннэрин саналааччылар. Быйыл кулун тутарга 83 сааспын туоллум. Пиэрибэй Маай сааспы сырдык бырааһыныык, мэлдьи үөрүүлээх буолбат этэ...

1941 сыл Маайа. Ити уоттаах сэрии саҕаланнаҕына сыл райсовет исполкомун мин сэбиэдиссэйдээх социальнай харалтаҕа отдела партия Киин Комитетын аналлаах суһал дьаһалынан кыһыл армеецтар кэргэттэригэр комолоһор государственнай харалта отделыгар кубулутуллубута уонна ол сэбиэдиссэйэ райсовет исполкомун председателин солбуйаччы дэммитэ. Ити сүүлэрэ сөптөөх дьаһал этэ.

Сэрии бастаны сылыгар оройуоннан 200-тэн тахса киһи ыытыллан фронтка барбыта. Хайыы-үйэ ити сыл 60-са киһи мараханнык баайыран, эмсэҕэлээн тоннуубүтэ. Аан бастаан Хатылы киинтэ Неустроев кэлбитэ. Ыараханнык баайыран, ангар атаҕын быстаран кэлэн дойдутугар да уһаабатаҕа, эдэр сааһыгар өлбүтэ. Дьэ, итинник сэриигэ барбыттар кэргэттэриэгэр, сэрии инбалиидэтэриэгэр, өлбүттээхтэргэ улахан болҕомто наада буолбута. Отдел кыһыл армеецтарга, киниилэр кэргэттэриэгэр үлэ булан биэриигэ, олохдьаһах ортунэн туох кыһалҕалаахтарын толуйуурга, оччотооҕу ыаҕынан комо оногор түбүгэр туспүтэ. Колхозтар, тэриллэлэр нөҥүө киниилэр сүөһү иитиллэриэгэр, отунан хаччыллыыларгар кытта ороохоро. Анал государственнай пенсия көрүллүбүтэ, аччыктаабын, кураан буолан, ас-үөл атыттартан үрдүк нуормаҕа быыхыллыбыта.

Сэриигэ дьон-сэргэ итинник өлүүнү-сүтүүнү көрсө турдаҕына, онно эбии дойдуну уоҥ-хураан мэнэйиннэр да Пиэрибэй Маайы өссө парадка тахсарбыт. Митинг, дакылаат, тыл этиигэ барыта кырдьык оротойдуурүгэр. тыыл, фронт ыайарыгар эрэл кыымнаах буоллаллара, инникини, сырдыгы кэрэхнилиллэрэ. Ол да буоллар Маай ордук үөрүүлээхтик Сталинград анныгар өстөөҕү үлтүрутүү кэннитэн, 1943 сыллаах саас балиэтэммитэ. Онно даныыааты райисполком председателэ Н. Н. Барашков оногорбута. Сэрии кэмиэҕи парадтар харах уулаах, эмиэ да үөрүү кыымнаах этилэр...

1950 сыллаах Маай бырааһыныыгын саҥа тэриллибит «Комсомол» колхоз председателэ буолан көрсүбүтүм. Бу колхоз хоту көйүүгэ барбыт 7 колхоз оннугар тэриллибитэ. Кытаанахха, оччотооҕу Белолюбскай нэһилиэк олоҕор. Республика атыы оройуоннарын колхозтарыттан комолоһуннэрэн 100 ынахтаах, аҕыйах сылгылаах буолбуппут. Сиэмэ бурдук атыылаһан дьаһимнэн ыһыммыппыт, өссө аан бастаан хортуоппуй олордуммуппут. Ити сыл сайына үүнүүлээх уонна дьон-сэргэ барахсаттар саналара кэнэн буолуо, отбурдук, хортуоппуй өлгөмнүк үүммүтэ. Үлэһит дьон дохуоттаммыттара.

Олохпор элбэх хаары уулардым. Ол быыһыгар үөрүүлээх да, саная да туһуулээх сыллар элбэхтэрэ. Ол эрээри 1941—1950 сыллардааҕы Маай бырааһыныыгытара олоҕум уэнүллубат бэлиэ кэмнэргэ этилэр. Бырааһыныыктар дьон настроениэтын кэрэхнэтэрэ буоллалларын ити сылларга ордук өйдөөбүтүм.

Быйылгы Маайы дьиэ кэргэттэрим, оҕолорум, сиэннэрим ортолорутар ыллыаҕым. Барыта 6 оҕо, 17 сиэн нийэтэ-эбэтэ, аҕата-эйэтэ дэнэбит кэргэммиэхэн Маайалыын.

И. ЧИЧИГНАРОВ,
оройуон бочуоттаах гражданина, персональнай пенсионер.

Киэҥки арендай предприятиета хаһаайыныаһын саҥа ньымаларын олоххо киллэриини оройуокка бастакынан саҕалаабыта. Киниилэр үтүө көҕүлээһиннэрин, саҕалааһыннарын батыһан былырыын Чакырга, быйыл саас Хадаарга арендай предприятиелар тэриллиилэр. Толой отделениета ыанньык уонна ыччат сүөһүлэрин бүтүннүү кэлим бириҥэлэнэн көрүүгэ киирдэ.

«Чурапчы» совхозка Харамаайы ыанньык ферматыгар үөсүлэрэ элэр дьон бары биир сыалга-соруккa түмсэн үлэлээһиннэрэ баар ис ньахтары таба туһаныыга тирэҕи биэрэр.

Киэҥкиилэр кэлим арендаҕа киирэн үлэлиэхтэриттэн үүтү ыаһыннара иниэхэҕи сылдьаннар ааппа үрдэбитэ, эти туттарыы былаана туолар буолбута.

Быйыл сүөһү аһылыгар татым оттоох-мастаах ыыстык түмүктэнэн эрэр.

Киэҥкиилэргэ сааскы ыйдарга көлүөнэ үрдүттэн оттоҕон олоруулара даҕаны уопсай үлэ-хамнас хаамыытыгар улахан охсуунну оногорбото.

Нуучча рабочайа сах дьаданҕытыгар көмөлөспүт

Бастаны Хайахсыт (биһиги Арылаах) нэһилиэгэр Попов Мөрүөн диэн улуус быыбардаммыт кулубата олоро сылдьыбыта. Ити кэмнэ Кытаанах нэһилиэгиттэн сир быыһаныыгыгар түбэйэн, Потапов нийэтин уһуттан бэрт аҕыйах дьаһаны дьон бастаны Хайахсыт нэһилиэгэр хоһоммуттар эбит. Сирдэрин-дойдуларын, Мүкэ алааһы, ийдьа кэлбит дьон быыыытынан, балачча кэмнэ кыһарыйыыта түбэспэккэ, оҕо-уруу төрөтөн, алаастарын быйаҥын туһаная олорбуттар.

Аҕа баһылык—Тит Потапов оҕонньор икки уоллааҕа: Ньаллах Байбал уонна Лонгсоҥо Мэхэлэ диэн. Лонгсоҥо бөрө-таҕа буолан баран, тус оловор оччо-бичча ыксарыыта суоҕа үһү. Киин Таатта сис баайа Дьоҕуор Рожнигга наймыга киирэн үлэлиир идэлээҕэ. Сайыын от хабыһар, саахыы от курулуур. Үлэтигэр ыыайыгас-хотутас эбит, бэл Рожин бэйэтэ астыыр: «Уолум Лонгсоҥо хаһа да үлэһиннинээҕэр кур оту хото курулуур»,—диирэ үһү. Убайа Ньаллах даҕаны иннин солоҥор үлэһит киһи эбит.

Дьэ ити курдук буруо таһаарыыны олордохторуна ҕуустарын кулубата Мөрүөн Попов, «Потаповтар Мүнэ быйаҥын сиэтэ туһанар ыахтара суох» диэн аатаан, туох да суута-сокуона суох алаастарын быыдьаан ылар. Быраатчылар саҥааҕа-оноолоо түбэлэрэ. Улахана Байбал этэр: «Боотуруускай удуунун Дьүлэй нэһилиэгэр Булгуньахтаах диэн алаасна Өлөксөйөл диэн ыраахтааҕынан буруйданан кэлбит сахалыы бэрэ-билэр нуучча киһитэ баар үһү. Киин баттаммыт-атаҕастаммыт дьоҥҥо суоҕа-соруу буолар үһү». Итиннэ ой ылан быраатчылар Булгуньахтаахха тиийэн нуучча сылыгыйыгар алаастарын быыдьаппыттарын кэпсиллэр, ону хайдах төнүннэртэрэр туһунан сүбэ көрдөһөллөр. Итиннэ барытыгар Мэхэлэ сүүрбүт-көппүт. Алексеев мин дьыала оногорбуппун кимиэхэ да эппэт, тыллаабат буоллахтыына диэн этэн туран, үнсүүларин оногорон биэрэр.

Үнсүү Дьокуускайдыыр. Мөрүөн Попов кулуба Потаповтар хоруонай сирдэрин хаммык да суута-сокуона суох ылбыт буолан тахсар. Ол эрээри дьыала тута быһаарылла охсубатаҕа — Потаповтар икки сылы быһа күүппүттэрэ. Мэхэлэ ыксаан, Алексеевка бара сылдьыбыта. Алексеев онуоха Иркутскай суутугар аһынан эмиэ дьыала оногорбута. Эмиэ икки сыл кэтэспиттэрин кэннэ Иркутскай суута сири Потаповтар туһаларыгар биэрэргэ диэн уураахтаабыта.

Мөрүөн кулуба быыдьаабыт алааһытар түөрт сыл олорбута. Салҕаанныах улахан нуучча дьиэтин, атын да тутуулары туттарбыта. Алаас көстүүтүн мэнэйдиир таан, ортотуга тиэтэҕин кэрбиспитэ. Билигин ыччат үүнэн туруоҕа барахсан бэ куоннаах буолдьыалаҕа кыайран, Мөрүөн Потапов мини диэн үөсүбүт суут архив Итиннэ эт дьыала с

Нуучча таабы турбут саха би оногорбут итиннин. лыга суо. Іолэйдик бир сомоҕо туһ тэхтэрина, ыыаһаттара хоҥнотторо диэн суох. Оннаҕы олохпут ити ер дооҕу хаһыбура эмиэ и дорер.

П. ПОТАПОВ.

Дириҥ бөҕ.

Ыам ыйын 5 күнэ — Бэчээт күнэ

Хаһыаты кытта бодоруһан

Биһиги, корреспонденнар, нэһилиэктэргэ таарыстахытына хаһыаты кытта сибээһи тутуһар дьоммутугар сылдьан аҕаарчыбыт. Онтук кэпсэтэн, ыалын-өһүн истэн баран, суолу-шлаҥ хайа диэки тутуһары быһаарар ордук.

От ыйын өйүгүр нуйаас күннэриттэн бирдэстэриэр «Мыйдаҕаайы» совхоз Соловьевтааҕы отделениестыгар тиийбиттээхпит. Ыһыалдаттыгар, ким даҕаны отчуттары эрдэ ыйан биэрбэтэҕэ. Онуоха редакциябыт дороо Алексей Еримеевич Макаров көмөлөөн турардаах. Итти туорт-биис сыллааҕыта этэ.

Ол кэмтэн бу араас үлэҕэ эриллибит. Өрүүтүн дьон ортотугар сылдьар түс-бас, саҥыран эрэр кэпсии собулуу көрбүтүм. Алексей Еримеевич дьон үлэтин сыыппараларын ноҥуо тыктаран, анализтаан көрөр дьоҕурдаах. Биһиэхэ ардыгар уонча кэстөөх сиртэн хаһыакка сиэтэ суох матырыйаалдаах кэлэр кыһалҕа үеспэччи. Оччоҕо общественнай корреспондеммыт көмөҕө кэлэр. Сиэтэ ылбатах даанайдарыын телефонунан лоҥбаччы биллэрэр.

Бирдэ сибиэһэй сонун будумна (эмиэ от саҕана этэ) ыытаран ахан олордохпутуна Мырылаттан Алексей Еримеевич телефонунан:

—Уолаттар, отчуттар гэ[illegible]ҥорүүлэриттэр наалы[illegible]ат дуо? Ыраах баар [illegible]молары кэрийэн кэлбит. Альас сибиэһэй [illegible]ыыпаралар,—диэн үөр[illegible] туораардаах.

Хаһыатчыт эрийиэҥ-кыһалҕатыгар оруутун чугас, тутунан эмэ бэчээккэ көмөлөөх буоллар-бын диэн үтүө баҕа санаалаах киһи баарыгыттан буолар. Бирдэ баран эттахха, кинизэ даҕаны ол наадалаах сыыпараалар, арааһа, түбүгэ-саҕыыта суох костүбэтэрэ буолуо. Үлэлиэх, чемчетүөх, туһалаах булан ылыах диэтэххэ, уустуктардаах чүөлкай. Итти азбукатын Алексей Еримеевич баһылаабыт киһи.

Киин— төрдө Сылаг киһитэ. Аммы хочотун собүлээн манна олохсуйбута ыраатта. Аспыт уонуан сылларга Мырылаҕа араас салайар үлэҕэ элбэхтик миллиллибитэ, үтүө суобастаахтык үлэлээбитэ.

Биһиги общественнай корреспондеммыт олоххо активнай позициялаах киһи. Көннөрү информациялаарыынан, заметкаларыынан мунгурдаҥнаккаа, ардыгар уустук проблемалары таарыйар дьоҕуннаах ыстатыйалары суруйарга холбоосчу. Олоро аҕаарчылары сэҥээрдэр. Соторуттаҕыта суруйбут «Авторитет халлаантан түһүө суоҕа» диэн ыстатыйатын холобурдуубун. «Соловьев нэһилиэгин партийнай тэрилтэтигэр 23 коммунист учуокка турар. Бу —отделение, нэһилиэк олоҕун, үлэтин салайыыга улахан күүс. Ол аҕыйы ону табан туһаммакка кэлбиппит» диэн саамай сөпкө суруйар уонна итти түмэр күүс туһаныллыбатах бириминнэлэрин, коммунистар этиилэрин аҕалан туран, арыйар.

Этэлгэ сонуннаах доҕорбут Алексей Еримеевич, хаһыапыт хоннохтоох хардыылаах буоларын туһутар ай, үлэлээ диэн баҕа санаабытын тиэрдэбит.

Сэмэн ТУМАТ.

Түбүктээх үлэнэн

Эн «Санга олох» уочараттаах сангэ нүөмэрин тутан аҕа олороҕун. Хаһыат, күнү аҕаарчы эйэхэ тиийиэр диэри редакция, типография сыраалаах, түбүктээх үлэлэриэн оргөһүллар. Биирдиилээн ыалларыынан, тэрилтэлэриэнэн сибээс үлэлиттэрэ тарҕаталлар.

Хаһыатка тахсар барыматырыйаалар сибиинэһиэнэн строкаларга кутуллаллар, ону метраппак макет быһыытынан балаһаларга уурар. Итти кэнниттэн балаһалар корректорга киирэллэр, сыыһа-халтыта көннөрүллүөр, бэлэччэлэрэ көҥүллэнэр.

Оройуоннааҕы типография кырдьаҕас да, орто да, эдэр да көлүөнэ үлэлиттэрдээх. Бу коллективка полиграфистар Светлана Павловна Монастырева сүүрбэттэн, Анастасия Михайловна Сивцева уонтан тахса сыл үтүө суобастаахтык үлэлиллэр.

Быйыл «Санга олох» хаһыат миигэйгы нүөмэрэ тахсыбыта 60 сыла туолуоҕа. Типография үлэлиттэрэ бэйэдэрин хаан-уруу хаһыаттарын бу төрүүлээх юбилейын үлэҕэ ситиһиилэрдээх көрсүөхтэрэ.

Т. КАРДАШЕВСКАЯ.

Бэйэ күүһүнэн

Быйыл оройуоннааҕы типография коллектива, хаһыаттан ураты, оройуон бэйэтин ыччатыгар автордар кинигэлэрин бэчээттээһини саҕалаата. Ол курдук, К. К. Пермяков новатор-учуутал Е. Д. Макаров педагогическай үлэтин сырдатар «Поиск сельского учителя» диэн кинигэтин 1000 экземплярдаах, «Өбүгэлэр үгэстэрэ» сериэҥи кинибит Т. С. Кононова «Айыы үөрэҕэ» диэн кинигэтин 700 экземплярдаах тираһынан бэчээттээн таһаарбытын аҕаарчылар бэрт хамаҕатык ылылар.

Бу күннэргэ типография телефон абонеменын справочникын бэчээттээн таһаарыы үлэтин бүтэрэн эрэр.

Быйылгы сыллааҕы кинигэни бэчээттээн таһаарыы былаанынан ученай-агроном В. Ф. Ермолаев «Хортуоппуу рассадалаан үүнэрин», С. Р. Данилов хомуйан оҥорбут ырыанныыга, М. А. Шадрина «Саха тангастара», М. Г. Пермякова «Саха астара» диэн уонна оройуон мелодистарын кинигэлэрэ бааллар.

—Кумааҕы кэстэрэ төһө да уустугурбутун иһин, биһиги бэйэбит олохтоох автордарбытын төһө ыалларыынан ейүү-кинилэргэ көмөлөһө сатыыбыт. Ол эрээри, биллэн турар, кинигэни таһаартараччы автор эбэтэр кини спонсора дуогабардаах тариф быһыытынан төлөбүрү оҥороллор. Автор кинигэтэ атыыга бардаҕына, ити ороскуотун төһө баҕарар толуйуон сөп. Маныаха бинри тоҕоҕолоон баланстыыр наада: автор кинигэтин редакциялатарыгар, корректуралатыыта көмөлөһүннэрэр дьоҥун бэйэтэ булунар,—диир типография директора Саха ССР норуотун хаһаайыстыбатын үтүөлээх үлэһитэ П. М. Массаев.

Бу саҥаны, бастыҥы олохтоохуҥна дьулусхан.ыык ылсыбыт коллективка ситиһиилэри баҕарыабын.

«СО» корр.

Аҕаарчылар хаһыаппыт туһунан

Дмитрий Никитич СОБАКИН, Соловьев сельсоветын председателэ:

—«Санга олох» хаһыаппыт хойутаатаҕына, манна улаханнык ыксыыбыт, туох эрэ итаҕэстээх курдук саанабыт. Хаһыат кэнники кэмнэ сүрдээҕин тубуста дии саныыбын. Ол курдук, проблеммай ыстатыйалар тахсыталыыр буолбуттара ордук кэрэхсэтэр, толкуйдатар. Рынок усулуобуйатыгар үлэлэһиҥнэ ыарыҥатарбыт, өйдөөбүнүт үүнүс. Онуоха сүбэ-ама, күүс-көмө буоларбыт, көрөбүт соҕотох оройуоннааҕы эрэ хаһыаппыт. Миэстэтээҕи усулуобуйаны сырдатан, иннинэрэн-биллэрэн иһин тыын наадалаах буолла. Бу кэлин санга «Чурапчы уоттара»—сельсовет органа хаһыат бастакы нүөмэрэ тахсыбытын сэҥээрэ көрүстүбүт. Бу Советтар үлэлэриэр көмөлөөх буолуо диэн эрэнэбит.

Иннинэ өртүгэр билигин үлэлии олорор редакция бары айар үлэһиттэриэр маннык-тары учуоттуурга чопчу этиилэхпин. Бастатан, советскай үлэ, үлэ стилин, опытын быстабыста буолбакка, утумнаахтык таһаарар иһэр наада этэ. Иккиһиэн, рынок туһунан хаанна туох үчүгэйдээхпитин, итэҕэстээхпитин ирдээн туран сырдатыахха. Маныаха кыра, улахан диэбэккэ. Үсүһүнэн, урукку курдук оройуон спортивнай олоҕо сырдатыллыбат буолла. Спортивнай оройуон билигин спортсменнарын билбэппит. Кыайдылар эмиэ диэн быстахтык иннитиэриллэр эрэ. Оттон кинилэри хаартыскалаан, сиилии анаан-минээн суруйар ордук этэ. Урукку да биллилээх дьоммут хаанна тиийдилэр, оҕолоро-уруулара туох дьон буоллулар. Уопсайынан, үрдүнэн, таарыччы буолбакка, кини туһунан сиилии суруйар астын.

Редакция айар үлэһиттэрин юбилейдаах сылларынан эҕэрдэлиибин!

x x x

М. М. ПАРФЕНОВА, дьиэ хаһаайката:

—«Санга олох», оройуонум да хаһыата буоларыынан, соҕулуҥуун, кэтэхэбин. Киһи хайыыта аҕыйаҕа суох эрээри, маннык итаҕэстэр баалларын, олор туоратылыннахтарына, эссе туһсуо этэ. Бастакытынан, редакция сорох сотрудниэстэрэ суруйар киһиэрин туһунан иҥэн-тоҥон билбэппит эрэ, бинир өртүттэн көрөн кэтэтэн хайгыыллар. Ити үчүгэй суох. Холобур, биһиги, ол дьону үчүгэйдик билэр аҕаарчылар, астыммаппыт. Онтон хаһыат да авторитета үрдээбэтэ чуолкай. Иккиһиэн, хаһыакка критическэй суруйуу аҕыйах, баар да буоллаҕына, сорохторо аадырыһа суох, сыыпах, үрдүнэн.

Наҥылыччы кэпсэтэр буоллар хаһыаппыт туһунан эмиэ этиэхэ сөп этэ. Субу диэн эмиэнэччи хаба тардан характеристикалыыр ыарахан.

Активнай көмөлөһөччүлэр

Биһиги хаһыаппыт редакциятыгар активнайдык көмөлөһөр общественнай корреспондеммытыгар, Бэчээт күнүнэн сибээстээн, иитиҥ махталбытын биллэрэбит:

Пономарев Иван Петровичка

Слепцова Екатерина Афанасьевнаҕа

Ермолаев Василий Федотовичка

Ефимов Гаврил Дмитриевичка

Лазарев Дмитрий Петровичка

Аржаков Петр Тимофеевичка

Сокольников Трофим Дмитриевичка

Макаров Алексей Еримеевичкэ

Софронова Раиса Константиновнаҕа

Барашкова Софья Эйрасимовнаҕа

Иннинэ киниэрэ хаһыат сырдатар бөлүүруостарыгар активнай кыттыыны ылалларыгар баҕарабыт.

БИИР КИРБИИ КЭМНЭ ҮЛЭЛЭЭБИТЭ

Биһиги оройуоннааҕы хаһыаппыт 1962 сыл бэс ыйыгар диэри «Социализм суола» диэн аатынан тахсара. Ити сыл сааһыттан оройуоннары бодоҥсутүү саҕаламмыта. Онон Чурапчыгааҕы колхозный-совхозный производственнай управление диэн тэриллибита. Онно Амма, Таатта, Чурапчы оройуоннара уонна «Уус-Майа» совхоз киирбиттэрэ. Управление барыта 2 совхозтаах, 11 колхозтаах этэ. Киниэхэ сылга 4625 тонна эти оҥорор, валоройуонан 19323 тонна үүтү ыыр сорунтаахтара. Ол иһиттэн государствоҕа 2995 тонна эти, 3990 тонна үүтү туттарар былаанналаахтара. Бу сүдү региону салайыыга ССКП обкомун парторунан Д. Н. Семенов, управление начальнигынан Е. М. Филиппов анаммыттара.

Управление кинигэр турар хаһаайыстыбанный уонна политическай сорунтары быһаарыыга партийнай тэрилтэлэргэ бойобуой көмөлөһөччүнэн ССКП Саха уобаластаагы комитетын уонна Саха АССР Министрлэрин Советын Чурапчыгааҕы территориальный - производственнай управление оройуоннарыгар аналлаах органнара, «Санга олох» хаһыат, урукку «Социализм суола» хаһыат базатыгар тэриллибита. Ити кирбии кэмнэ санга тахсар хаһыат бастакы редакторынан Конфей Яковлевич Колесов анаммыта. Дьэ, ити кэмтэн ыла оройуоннааҕы хаһыат «Санга олох» диэн аатаммыта.

Бу кыракый болыхтаһыммар редакторым быһыытынан К. Я. Колесов туһунан ахтан аһарарга санаатым. Кини манна Таатта оройуонугар редактордыы олорон кэлбитэ. Онон баай опыттаах, республика бинир биллэр журналиһа этэ. Бэрт ардыйах сангалааҕа, быһаччы дьаһаллааҕа. Хаһыаты уонна полиграфическай базаны улаханнык билэрэ. Калаут да тыа хаһаайыстыбатын, сурук, олох-дьаһах уонна культура отделларын тэрийтэлэбитэ. Тыа хаһаайыстыбатыгар В. В. Тарабукин, сурукка А. М. Фомин, культураҕа Н. С. Олесов сибиэдиссийдэриэн үлэлиилэрэ. ССРС Суруйаачылаарын союһун чилиэнэ А. С. Бродников эпиэттэнэр секретарь, ССРС Журналистэрин союһун чилиэнэ А. Г. Турантаев редакторы солбуйаччы этиилэр. Итиннэ таһыынан литературнай үлэһит, фотокорр, художник-ретушер, икки корректор бааллара. Ону сэргэ радист-телетайпист уонна выпускающай дуоһунастара көрүллэн бараннар, сотору сотуллубуттара.

Оччолорго редакциябыт уонна типографиябыт дьиэлэрэ оборуунан сылытыллаллара. Онон оттук маспытын билиэт ылан бэйэбит соҕотуоп-каланарбыт уонна тиэйэрбит. Онно үксүн үүнүү хомуурдаах командировкаламмыт автомашиналары кэпсэтиһэн киэнэттэн-киэнэтин таһарбыт. Күһүүн кыайан кирбэтэҕинэ кыһыны тракторунан кордоһуутун айдаана буолара. Итиннэ да ураты хаһаайыстыбаннай үлэлэр үгүстэрэ. Ол иһин редактор хаһыатын таһынан үгүстүк хаһаайыстыбаннай үлэнэн дьарыктанара, партия райкомун бюротун чилиэнин быһыытынан мунньахтарга элбэхтик сылдьара, нэһилиэктэргэ даҕаны командировкаланара. Олортон киэнэтин хайдахтаах даҕаны хойутаан каллаҕынэ, корректордар уонна эпиэттэхэ дьуһуурунай төһө эмэ аахпыттарын үрдүнэн, хаһыатын балаһаларыгар хайаан да көрөрө уонна көннөрөрө. Ол иһин дьуһуурунайдар уонна типография үлэһиттэрэ хойутааһыннара таһаарыллара, ардыгар сарсыарда 5 чааска тиийэ үлэлиирбит уонна 9 чааска үлэбитигэр баар буоларбыт.

Конфей Яковлевич эрэнтэн, ойдөтөн этэ сатыыры сөбүлээбэт, быһаччы сөбүс тыллаах этэ. Холобур, «Сатаммат», «Сөп да буолуо», «Эпиэттэниллибита», бэркэ үөрдэҥинэ эбэтэр сөһүйдаҕына «Эс да доҕор», итиннэ да атын биирдиилээн тыллардааҕа. Ол иһин ыстатыйалара да быһаччы тыллаах-өстөөх, дьаһайар, сорудахтыыр тоннаах буоллаллара. Үлэһиттэриттэн эмиэ оппуугу ирдиирэ, үөрүн, уньуххай, ылбат-биэрбат тыллаах-өстөөх матырыйаалы сөбүлээбэтэ. Кыгастык, быһаччы суруллубуту саҥаарыыга. Командировкаҕа сылдьан кэлбит үлэһиттэн туох матырыйаалларгаҕыын, ону хайдах суруйар саналаҕын ыйытара уонна бэйэтин санаатын, туохха иҥэ тардыахха сөбүн этэрэ уонна онтукатын ирдиирэ даҕаны. Онон хаһыат кини туугу саныырыттан, хайдах толкуйдуурунан тахсарын ситиһэ сатыыра. Дьон да суругун оҥордоххо, бэйэтин тылынөһүн кыллэрэрин сөбүлүүрэ. Ону хаччахтаһын курдук мөккүһэр буоллаххына, дьаһала судургу—бэчээттээбэт этэ.

Үлэҕэ-хамнаска сороҕор төһө даҕаны бэйэтин стилин соҥнообутун иһин, кини быһыытынан судургу, амарах этэ. Булгуурун, балыктырын, олус сөбүлүүрэ. Дьэ онно тыла-өһө өйүлэрэ, кэпсээн эйбиирэ, ол быһыгар кэпсэн ылынар гына сүбэлээн да ылара. Хаһан даҕаны кизмсийэ, улаата барбат, бэрт боростуой, уйаҕас саналаах салайаччы быһыытынан сыаналыырбыт. Бэйэтиттэн даҕаны, үлэһиттэриттэн даҕаны общественнай интэриһи үрдүктүк тутары, эпиэттэнэр буолуу, эпиэт тылга туруу ирдиирэ. Онтук кэпсэтэ этэ Конфей Яковлевич.

Биһиги республика бинир бөдөҥ хаһыатчыта, биллэр журналиһын кытта бинирэ үлэлии сылдьыбыппытынан уонна киниттэн эйбэххэ үөрэммиппитинэн кини туттабыт.

С. АЛЕКСЕЕВ.

Ыалдьыппыт—Василий ЯКОВЛЕВ

Редакцияҕа бинер дойдулаахпыт саха биллиилээх прозаика В. Яковлев кэлэн ыалдьыбыта.

—Василий Васильевич, редакцияҕа туох эрэ кэпсиллээх кэлиҥ быыллаах. Тугу ааллыҥ?

—«Хотон» диэн аатталаах сиэнэ романыттан бинер главаны бинер дойдулаахтарбар билиҥнэрэ аҕаллым. Романым кэмэйиэн улахан буолсу, үксэ суруллан бүтэ.

—Туох туһунан айымныыгай?

—Биһиги тыабыт сиригэр сүөһү интитигэр үлэлиир дьоннут олохторун, киниилэр үөрүүлэрин-кыһалҕаларын туһунан. «Өрүсүөр кэрбиэлэригэр» диэн урут тахсыбыт романнар баһыатах матырыйаалларыа манна хото туһаныым итиэннэ ыалларбыт таатталар сүөһү интитигэр киллэрбит, олохтообут ньымаларын, ситиһиилэрин, мөккүөрдэрин, дьулуурдарын ойуулуурга кыһаныым.

—Далаһыннаах, киэҥ тема эбит. Боппуруоһа да боччумнаах. Манна тоһо өр үлэлээтиҥ?

—Сайын айы үлэм-хамнаһым мэһэйдэҥ, үс-түөрт сыл кыһыныгар үлэлээтим. Сайыныгы кэмэ уруччаны кыайан илиибэр ылбатаҕым — икки тобо, икки сүрэх ыалайан буолбат идэлээхтиин, сиэспэр.

—Бу айымныыгын биһиги, аҕаарчылар, хаһан илиибитигэр ылыахпыт сөбүй?

—Якутскайдааҥы киниги издательствота ыыҥа оруу тэтимнаах уонна бэчээттэтии билигин барыта да аһара ыараабытынан, киниги бэчээттэтэ охсор уустук. Онон 60-муо күүтэрбиккэ, 1993 сылга таһаардаллар диэн баҕатыйабын.

—Билигин туох үлэлиигин?

—«Якутантодор» холбоһук Тааттаҥы суолу тутар-оромуоҥнуур учаастагар маастардыыбын. Пенсиҥа таҥыстарбын даҕаны, идэбиттэн, буорбуттан тэйиччэ баҕарбаппын.

Маннан аллара Василий Яковлев «Хотон» диэн романыттан ылгас быһа тардыыны бэчээттиибит.

Василий ЯКОВЛЕВ

ХОТОН

Романтан быһа тардыы

МААППА, күн үһаан эрэрэ-бааллар буолан, бүтүн эмиэ сырдыкхарага ыалдьыбытыгар хотонуттан кэлла. Саала иһэ уоттаах эбит, оборуоҥ иҥ аата кэлэ илик. Иҥ тыҥан баран, киниэ хаһан эрдэхтэбитин билигин кэлиэҕэй? Почта дьаһалыгын эмиэ көрөн киирдиэх баар, оболор убайдарын сурутар олох кыһамаҥнаттар эҥ. Хаһан ойдоруҥ тутуох кыайардар буоллуттар. Уллаара ыһаллар кэлиэ буоллаҕа да, киниэ, арба, убайын туһунан олох да иҥэ илик. Оҕолоргоо кистии сылдьаллар этэ дуу?

Бойэтиттэн бойотэ көтөҥнөн, сурук сиэ-биэр кэлбэтэҕэ буолуо диэн, дьаһаныкка аҕаан ыйаа илиитин таах уган көрбүтэ, арай, хаһыат баар эбит. Маапа тиэтэлиэмэ саҥу сулбу тардан ылаат, хаччыйаҕа, дьаһаны түгэрин булкуйбахтаан көрөн баран, дьэтин аанын былдьаста.

Көмрөн сонун устаат, хаатыгатын да уларытыбанна, хаһыаттарын үрдүгэр түспүта, арай, сурук сылдьар эбит. Артуртан. Кэтэспит кэбиилэрэ дьэ кэлбит эҥ! Туох эрэ диэтэ буолла? Саарбах иҥин, туох баҕарар диэбит буоллаҕына киэҥүлэ, мааматыгар надырыстаабыт. Паапатыгар суруйбута өссө баар буолаарай диэн хаһыаттары хаттаан сымнайдаан көрдө да, булбата.

Сурутун оҥостон олорон наҥылыччы аҥаары, хантаччы көрө сылдьар кубаҕан хаатыгатын устан, дьэтэҕэ болбуот этэрбэйин аппыына. Кэбиэрэ онон-манан тоҕута тардыалаан аста. Суруга маамалаах паапатыгар холбуу суруллубут буолан таҕыста. Бу аллараа уола баара паапатыгар туспа аадырыстаах, туспа сурук суруйбат буоллаҕа. Паапата, саабыгар биир суругу суруйбатах, атын сиргэн киниэхэ аадырыстаммыт биир кэбиэрэ илиитигэр түспэтэх иҥин, үөрэ саныа эта. Көр, бу сөом улаханыык саныыр, ытыгылыыр эбит диэн ойдуо этэ. Онтукабыт биһиэхэ суох буоллаҕа!

Сурук иҥ хоһоонно даҕаны иҥиини оччо үөрдүбэт буолан таҕыста. Ниэтэ-аҕата туохха наадыйаллырыгар быһаччы эҥиэхэ биэрбэтэх. Ол сиэнэгэр иҥар атыыр, туораны дойдохтоон тахсыбыт. Эйиги тоҕо мин дьаһалбар ороһоҕутуй, аны мин кыра өҥө буолбатахпын, улахан киһибин, эйигиттэн ыйыыллаккаа эрэ туугу саныырбын оҥорор кэмим буолла диэбит. Эйиги тоҕо биэр буолаҕыт Аанчыс көмүскэҥнэрбит, миигиттэн ордук билбат буолуохтуут диэбит. Биһиги холбоһорбут-холбоспуут бэйэбит дьыалабыт. Оҥу эйиэхэ тэн ыйыыллыбат. Кыыс олоҥо алдьанар да буоллаҕына, эйиги оҕолоҕут буолбатах, олус айманымаҥ! Эйиги оҕолоҕут мин буоллабын. Мин буоллаҕына, туугу тыҥарбын бэйэм билэбин, эйигиттэн ыйытыллары тыҥабын. Тоҕоотун да иҥин, ааҕыстахха, сулуусканалы сылдьар советскай саллаат буоллабын.

Маамам, эн миигин айымныыр этиэхтэрэ тыҥар быһыылаахпын. Туох да диэбитиҥ иҥин, мин оҥу барытын бэйэм билэбин, бэйэм ойдуулуун. Ыгыаан-согоомно! Кэнэйдин! Билэ-билэ тоҕо оннукка бэйэтэ киирэн биэрбитий? Аны буолар буолуун кэнэхэ миигиэхэ орууйтэрэрэ тыҥар дуо? Тохтоотоҕо буолуо. Дьиҥнээхтин эмиэ өссө эрдэ кэлбит буолуохтаах. Намыйаан тоҕо кэлэн кэпсэн барбакка сылдьарай?

Тиэтэйэ-саарайа харбыалаһан, Маапа Намыйаанаахха киирбитэ Наташа оһоххо ас буһара турара, түгэх эрдэх Намыйаан оҕотун детсадтан саҥа аҕалан сылгыныгыгыы турара аан ыйыыннан кэстөрө. Маапаа сонун устарын буолуммаппыт, киниэ диэн Наташа сыҥарыннат оҕолоһуутар олорон саҥардыы кэпсэтэн эрдэхтэриэ хостон тиэтэйэ-саарайа Намыйаан бурдачыйан тахсыбыта.

—Маапа, дьэ, эҕэрдэлиибин!—тахсыат, Маапа түҥэҕэр ууран олорор илиитин сулбу тардан ылан ыга туппута.

—Тугунан ол?

—Эйиги хотоноҥут соцкуоталаһыыта бастаан тахсыбыт. Ол иҥин ыыстык алта ыйын түмүгүнэн эйиги звеноҕу Бочуот дуоскатыгар таһаарбыттар. Мин урут истэбэхкэ сылдьыбытым эҥ! Хаартыскаларгытын кулуун иннигэр бүтүн таһааран ыйаатылар. Дьэ, эдьэнийдэрим кыкэлаан олороҕут!

—Мин эмиэ эҕэрдэлиим!—Наташа Маапаҕа илиитин уунна. — Бу ханныкка, үүт ыаһыныгар дуо?

—Биир ыаахтан үүтү ыаһыныга! Тулуутта ферматтыгар түөрт звено баар, урааку кыстыыр сирдэриэн хайдыһан олороллор. Олортон биэрдэстэрэ даҕаны Омукчанова звеноттан кыстары тутуспатах. Дьэ кэрэхтээхтэр! Аатырар улахан медициналаах саҥа хотомсутун тиэрэ тэбан таһаарбыттар! Бу киэр хаһыар Кэрэхтээхтэрин эмиэ эрэ!—Намыйаан кырдьык даҕаны иҥэйиттэн үөрбүт. —Мин бэйэм эрэ, чаастын, быраайыантаспыт хайдах, Тугулутта хотоҥутар ыалдьар этиҥ Бэтта механизация хаарбыт дотоно Кэрэхтээхтэр тулуппат иҥ диэбитим. Түөрт звеноттан, саатар, бирдэһа эмиэ даҕаны бастаан көрбөтөх. Механизациябыт, үлэбитин чэчэтэн баран, үүнүүтүн үрдэппэт эбит.

—«Ыраах үүтэ—тыыныгар» диэллэр буолбат дуо? —Наташа бэрэски буһара турар эбит.—Дьиэвиг! Чэҥиньэ, ыалдьыай, түргэнник таҥаспын уларытта охсоҥуун, саҕыннаххын эҥэн ыалдьар! Бу тетя Маапабытыгар эбээбит кэбиитин көрдөрүөхтээ!

—Ыраах үүтэ, ыардьык, —тыныгар! Быйыл биһиги оппут үчүгэй, онон үчүгэйдик ыатыбыт. Мэхэсин оҕоньор үтүөтэ өссө эрдэ! Сэбирдэхтээх үчүгэй баҕайы куула сир отун хоро тасыта күүҥ, хаһыа бараробыт-кэлэробут ыаайан быйаарыллыбакка турдаҕына.—Маапа сонун устубакка олорон табах уматыына. —Чахчыҥа Сэмэнии даҕаны сүрдээх судургу эҥ үлэтигэр. Алаҕаппыт оттоҥутун бэйэҥит сиэн диэн баран, чугастыы итэ эҥэр оттору бүтүннүү биһиэхэ аньыан биэрбитэ. Ардахха эгин ыллараатах, үтүөкэн оттор эбиттэр.

—Аҥардас Мэхэсэ буолбакка, бэйиэ да оҕоньоруҥ үтүөтэ баар иҥ, додор, итиннэ.

—Баар бөдө буоллаҕа! Араастаан хаһыаттаах-хайаан сордоотулар да, онно ыһаммаппа, оҕоньоруҥ оҥорбутун оҥоро турар. Быйыл кыһын, оҕоньуута суох, абыраныыбыт эҥ. Хайа да дьыллаарар үлэбит быйыл ыаҥа чэчэтэ. Тутуулутта хотоҥуттан, кырдьык да, итиэннэ суох быһыылаах. Эйиил, хата, итиэ сиргэ коҥорбөтөрө буоллар абырыа эбиттэр.

—Чэ, Маапа, бу сырыата сууйуубут суох! Ваара буоллар үчүгэй буолуо эбит.

—Хайдах сырыы аайы сууйуу буолан иҥиэҕэй! Түксү, наадыйбыт буоллахпына, биһиэхэ үнүргү кэбии иэнэриҥ сорҕото турар. Оҥу барантыын уулаа!

—Кэбис, ол турдун! Хата, бэйиэт дьаҥдаҕа эгин туттаарыыт! Бу кэмэ Чэҥиньэ тыаһа-ыма суох тыгырдаан кэлэн, Маапа аттыгар сайгата суох туруман кэбистэ. Оҥу өйдөөн көрөн, айманна түстэ.

—Чэҥ, ыалдьыай, тоҕо үчүгэйдик! Эбээт аралбыт дуу?

—Эбээт!

—Эбээр баһыыбаатыҥ дуу?

—Баһыыбаатым!

—Маладьыас! Бэлэмнэ оҕото буолан хаалбыккын диэн! Бу эбэтэ бэйэтэ тиэпкат дуу, дьоннто тиэктэрбит дуу?

—Бэйэтэ тиэпкат. Настоящий эҥ! Билигин да бытовойта үлэлиир.

—Ыалдьыай, Чэҥиньэ, обаҕын эбиил эмиэ кэлээр диэтин дуо?

—Диэтим! Эмиэ, баҕар, бэйиэт барыахпыт.

—Наташа, итэ үөрүүн тиэрэтэн миэхэ таах да ыытаҥыыт! Мин ханна сатаан кэтэхтэхпин? Бэйиэр да туһа буолуо этэ буоллаҕа.

—Кэбис-кэбис, иннэ диэмэ. Маапа! Саҥа сон буллаххына, тиэтэн буоллаҕа. Билигин пенсиҥэ таҥыстахпына, киэргэнэ-оҥоргоно таах хаалыталыаҥ диэн.

—Холоон буоллар ини! Хата, улаатыыны Ульяанаҕа барыллаа.

—Ульяанаҥ сытыы кэбии! Кэбии бөдө буолан дьаралаан тахсыа эҥ сотору. Дьэ, кырасыабай кыыс буолара буолуо.

—Оҕобун, туой, барыа иннэ диэтахтарай? Оттон итэ «сытыы» диэн туугу эттиҥ? Оскуолаҕа иннэ диэллэр дуо?

—Учууталлара барыа сытыы диэллэр.

—Кыаһары! Хайабытын баппат буоллаҕай?

—Маапа, соҥуун устан биһиэхэ чэйдии туһаа тахсыбаккын дуо?

—Кэбис, олоруом дуо! Дьонум күүтэн, аҕаабакка олорбохторо. Бу наадаҕа көмрөн баран, арылдьыйан хаалан эрэр эбиппин. Нимьгэни, Артур уолтан эйиэхэ суруу кэлэ дуо? —Маапа атын хоско сылдьар кэбиэхэ хаһыыгаата.

—Суох, кэлэ илиҥ! Билигин кэлиэн арыый эрдэ буолуо.

—Биһиэхэ бүтүн кэлбит эҥ! Ол иҥин эйиэхэ эмиэ кэллэр диэн саныабытым.

—Аҕал эрэ, кэрдэр эрэ! —Намыйаан ыгыстын уммутуйан тиийэн кэлдэ.

—Аҕалбатым эҥ! Оҥуннурамнын дьаҥар "хаалларан хаһыстыаан.

—Туох диэбитий?

—Туох да диэбэтэх. «Эй-ой» бөдө буолбут! Чэ, быһата, миигин үөрүгэмэҥ-таныйымаҥ, бэйиэт бэйэм билэбин. Холбоһуум-холбоһумуум эйигин туоххут наадатай диэбит.

—Ол дата, мунньуйдаабары сакына сылдьар эбит. Күннэн дьаала буолбут.—Намыйаан нуруус тыына түөн, дьэбидийэн хаалла.

—Чэ, мин барыым, дьоҥум күүтэн мисэвтахтары. Ол суруту сарсын эгин сылдьаҥнын аҕаар эҥ. Баҕар, мин сатаан өйдөөбөтөөбүм буолуо. Одоҥ-додоҥ, олох иҥин өйдөөбөт тына суруйбут. Эйиэхэ, баҕар, атыыныык суруйуо. Кэбис өйдүүр, быыстыы туох эмэ диэн быһаарар этэрдээх тына суруйуо.

—Сөмсүүнэ туох диэн суруйбутүй? Аҕатын да сурутар эпиэстэлэтэҕэ диэн.

—Суруйбатах эҥ аҕатыгар. Иннэмэннитигэр холбуу суруйбут.—Маапа аанын «лиэ» тыына сиба эпиэнэн, тахсан барда.

Намыйаантан тоҕо суруйбатах буоллаҕай? Наҥиэ кэлиэ дуу? Киниэхэ туох диэн суруйар кэбии буолла? Билгэлээх кэбии диэн, ытыктаан, баҕар, киниэхэ атыыныык суруйуо, саныатын чуолкайдык этиэ. Оттон бу бэйэлэрин суруктарын Маапа үчүгэйдик өйдөөтө дуо? Оруннаахтык туох эмэ диэн эрдэтин сатаан өйдөөбөтөҕэ буоллаҕай? Итэ эрэрэ хос-хос хаалтэ аахыта. Өйдүө эбэтэ ини? Хайа, баҕар, Сөмсүүн өйдөөн таһаараарай? Бэйи, ол суругун итэ ханна туран хаалла? Ол туолта таах хаалларан кэбистэ дуу? Дьон киирэн ааҕаннар, аны алдьархай буолар дуу? Оҕолоро бу. дьэ ааҕаннар, уота-тыаҕа түөрэллэр дуу? Хаммаахха бырааран кэлэн буолла? Хайдах-хайдах буолан өйө дьыраанын сылдьарый, додоор, бу суругу тутуоҕуттан? Дьэ, улахан да сордоох оҕолор! Билиҥнититтэн маннык буоллахтарына, маҥтан айтах, олох туспотийиэхтэригэр диэри эгэ хайдах буоллаллар? Бу сиргэ сэрбэйбэкэ сылдьан оҕо-бэ буолан эрдэхтэриэн кэр эрэ! Суурбаттан да туолбакка сылдьан кыысчаан оҕо оҥорон кэбистэҕэ үөҥ. Саакка бэрдэ дьон буоллахтара! Туох аатталаах өрүҥүйүө быыйыа баарай? Саатар бу оҕоньоро даҕаны үчүгэй ыалдьытаах, булуу-талыы ойдоох киһи буолбат! Сүбэтин булан, сүбэтэҥ холлоон, сиэн, кэмэҥнэ ата. Кэнэҥэ буолан, ыалдьар киһи сырыттаҕа.

Маапа сүрэҕэ дьаһан быллыгырыан, оҕуйтэлиэх курдук буолла. Тоҕотоо биир хэм күүгүн-хаадьын, кэбинтэ да эргийталаан ылыар. Ыксаан, эрэ ампаар ойоҕоҥутар мууттаабыыны ороомото баарыгар, хаарын туһарбакка эрэ, олоҥо биэрда.

—Хайаа, эдьэнийим Маапа, дорообо! Эн эбиккин дуу? Ким баҥа быстаанным истэҕэй диэбин эҥ,—айдаарбытыгын Саатар Соня сиэнэ кэлбит эбит.

—Хайа, бу туох буоллуй? Тоҕо олордуй?

—Суоньаа, ыалдьыбатым да, хайдах эрэ буоллуй эҥ. Сүрэхим дьаһан быллыгырыыр, хотуолаары тыынабын.

—Баҕаҕэ арыгы иҥэтиҥ дуо? Эҥ, арба даҕаны, миэхэ сиэппэр арыгы баар. Кыратык оҥтон ис! Аанньаҕа.—Соня эгэр сиэбигэр быстыыгыаҥ эбит, ангарыгар ыстааннаах. Маапаҕа кутан дьаныыныта охсон биэрда.

—Мин арыгы иҥэтэҥим эҥ. Абыраҕа эрэ учүгэй буолар диэллэр дии.

—Нс-нс! Сиэ-биэр доруобуйаҕар көмөлөһүө. Маҥтыыны кыратык иҥэтэхха, туохха барытыгар туһалаах. Биһиги бэйэбит наһаалаан кэбиҥэн олөбүт. Кэл, бу диэки сыҕарыйан олор, хаара суох сиргэ! Итэ курдук! Уонна наҥылыччы оҥоруоҥун сыныьан! Дьаһан сатыына эҕирий!

—Бу хантан иҥэҥин?

—Хотоммуттан кэлэн баран. Тамара хаһаанын тобоҕолообуйбут. Оттон амтаныйан, быстыктаахпыт буоллар быстыыбыт умайан диэ эбиппин, бу Балбаарыаахтан нас ылан иҥэр этим. Эн хантан иҥэҥий?

—Намыйаан уоллаахха сылдьан баран иҥэбин. Мэлэрэтэр диэллэр дуу, уу индьиэнэрэ иҥи. Ыалар иннигин?

—Билиннэ! Бу күҥүн биирдэ эйиэхэ дьыаҥнытыгар иҥэрэ сылдьыбытым дии. Бүкатын түүн, итиэрэн барыаммын. Уолгутун арыыттан көрсө олордохтууна уонна эн быраахкын Андрей диэн. Онно Намыйаан эйиэхэ баара дии. Өссө хэнилиин охсуһуннаран турабыт.

—Өйдүүрүҥ да бэрт, балачча хотторбут курдук этиҥ.

—Мин өйдөөччүбүн. Өйүм өссө холуочуйбут кэмэҥэ юнирэччи, Арба, ол быраатыҥ уол тоҕо бэриэ сылдьарый, суруйар дуо? Магаданнаа үлэлии баран иҥэр диэбиппит дии.

—Үлэлиир, ол дойдутугар. Хам-түм суруйар.

—Маапа Бэрдэлыыбаа Тэйиэрэ ыыстан суруйар үөҥ дуу?

—Билбэтим ол кыайардарыс.—Маапа соруйан билбэтиэҕэ буолла.

Кэрэ эйгэтигэр

„Аан дойду кэрэтин — оҕолорго“

Итинник девизтээх конкурсу комсомол реснома, Саха ССР Норуот үөрэҕиригэр министерствота, урдук үөрэх уонна научнай тэриллэр үлэһиттэрин профсоюун обкома, Саха сирин Суруйаччыларын союоҺа, Саха ССР Культуратын министерствота, норуот айымныытын методическай кабинэт, «Кэскил» хаһыат редакцията ыыппыттара. Кыра уонна орто саастаах оҕолорго ырыаны айаччыларга анаан «Кэскил» хаһыат 64 хоһоону бэчээттэппит. Конкурс кытыылаахтара олортон ханнык собуоҕаннарын сүүмэрдэн, 52 ырыаны уонна оҕо үгүүгүтүгэр анаан 3 музыканы суруйан редакцияҕа киллэрбиттэрэ.

Конкурска кирбит айымныылары Саха сирин Композиторларын союзун председателэ З. К. Степанов, Якутскайдаабы музыкальнай училище народнай инструменталыга салаатын сэбиэдиссэйэ Р. П. Борисов, научнай-методическай кинэ музыкаҕа методиҥа А. Н. Слепцов уонна оҕолору ыллатта үлэҕэ методиҥа С. С. Игнатьева состааптаах жюри көрдө уонна түмүгү таһаарда.

Оҕо үгүүгүгэр анаан аах музыкаҕа 3 айымныы кирбититтэн жюри «Дьиэрэйгэйдэ» уонна «Чороонноох үгүү» диэнэри талла. Иккиэйэларыгар холбоон 150 солк. бириэмийэни анаата. Конкурс сабыылаах этэ, онон айбыт киһи аата атын кэнбиэргэ баара. Оны арыйбыттара музыка авторларынан Чурапчыгаабы оҕо музыкальнай оскуолатын учуутала Петр Федотович Кобельянов буолла. Бу иккис айымныыны методическай кинэ репертуарнай линиигэр таһаарарга быһаарылынна.

Биирдиилээн толоруллар ырыаҕа 4 биирдиигэ 100 солк. бириэмийэлээх бастаны миэстэ ооньоомнуттан биирдэстэрин хаһаайынынан эмиэ Петр Федотович буолла. Жюри кини Иван Алексеев тылларыгар суруйбут «Күөрэгэй» диэн ырыатын талла.

Биирдиигэ 80 солк. биэс иккис миэстэ ооньоомнуттан да маллаата. Бу сырыыга Егор Васильев тылларыгар «Ийэлэр» диэн ырыата бириэмиэ.

Аллараа үүнүс миэстэ ананна. Бу сырыыга П. Ф. Кобельянов «Маник маэчистэй» (Петр Тобуруохан тыллара) уонна «Уруйэ» (Иван Алексеев тыллара) диэн ырыалара бастыҥнарынан аадырыстылар.

П. Ф. Кобельянов диэн юмнай дьяччылар, кинини билбэт дьон албахтар. Кини Тоҥпо ороҕуонун Кириэс Халдьаайытыгар төрөөбүт. Якутскайдаабы музыкальнай училищены 1968 сыллааҕа бүтэрбитэ. Бэйиэ ороҕуоммутугар 1973 сыллааҕа идэтийэн үлэлии Намтан кэлбитэ. Бэйи ыллаһыгар учууталлыыр. Чурапчыга кэлиэҕиттэн кыра оҕолорго ырыа айарга холонор. Онон ити кыайыы сыралаах үлэ түмүгэ, түбэспиччэ тахсыы буолбатах. Айбыт ырыаларын 1983 сыллааҕыттан саҕалаан бэчээттэппитэ. «Отчут оҕолор ырыалара», «Кордоох лаабыр аҕыллар», «Күөх хайа толлоҕор», «Эйэ уонна Ленин», «Киэҥ күөлүм», о. д. а. ырыаларын республика аҕааччылара билэбиттэрэ. 1988 сыллааҕа Ленинскэй комсомол 70 сылларын юбилейын чэбдигэр ыытыллыбыт конкурска кыттан «Комус ыллык тойуга» диэн ыччанка аналлаах ырыатынан үүнүс бириэмийэни ылбыта. Бу конкурска маҥнайгы, иккис миэстэлэр анамматахтара.

Бүгүн ороҕуон ырыаны таптааччыларын Петр Федотович Кобельянов Александра Григорьева тылларыгар суруйбут «Туундараҕа саас» диэн саҥа ырыатын кытта билиҥиннэробит.

В. ДЬЯЧКОВСКАЙ,
оҕо музыкальнай оскуолатын учуутала.

ТУУНДАРАҔА СААС

Александра Григорьева тыллара, Петр Кобельянов мелодията

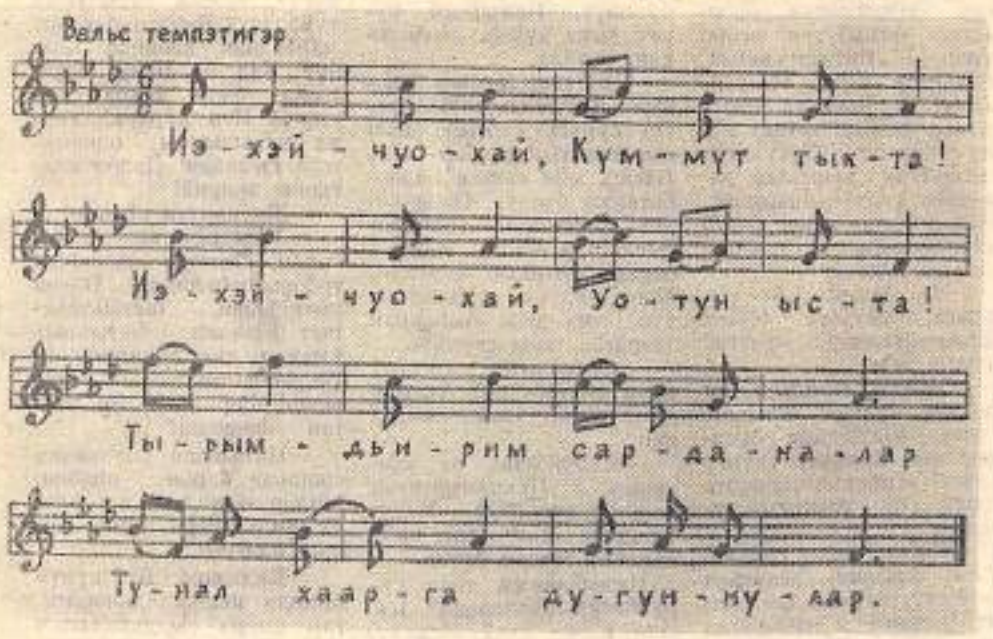

Иэхэй-чуохай,
Күмүүт тыкта!
Иэхэй-чуохай,
Уотун ыста!

Тырым-дьирим
Сардаҥалар
Тунал хаарга
Дугунунулар.

Кылбаа эҥиэн
Хаарым үрдэ
Күлүм-мичил
Күллэ-үөрдэ.

Дьонум-сэргэм
Ойон тахсан,
Уруй-айхал
Түһэрдилэр.

Үөрэх-кэтэх,
Тула туран,
Сээдьэ тэбэн
Дэгэйдилэр.

Кылбик, ыраас
Халлаан устун
Чаҕыл-мичил
Күммүт сыыйар.

Урдук мыраан
Ньуурун устун
Дохсун буурат
Кыырайар!

Хаһыат анытыскы нүөмэрэ ыам ыйын 7 күнүгэр, оптуорунньукка, тахсыаҕа.

ЭҔЭРДЭЛИИБИТ!

Күндү кэргэммин, аҕабытын, эһэбитин сэрин, үлэ ветеранын АДАМОВ Петр Егоровичы 65 саһыан туолбутунан уонна Пиэрибэй Маай быраһаннааҕынан нс сүрэхпититтэн итинник эҕэрдэлиибит. Баҕарабыт Эйиэхэ кырдьарга кыайтарбакка, ыарыыта ылларбакка бийиэхтии кытта үөрүүнүк, дьоллоохтук дорообой сылдьыаргар.

Кэргэннэр, кыһыннар, уолаттарыҥ, кэйиитиҥ, сиэннэриҥ.

x x x

Күндү убайбытын, аҕабытын сэрин уонна үлэ ветеранын АДАМОВ Петр Егоровичы сандал саас аҥарах күнүгэр, Үлэ, Дьол, Көҥүл быраһаннааҕа күн, 65 саһыан туоларынан итинник, истинник эҕэрдэлиибит. Баҕарабыт үтүө дорообуйаны, түбүнтэах кэмнэ тулуурдаах, дьоллоох олоҕу. Сырдыкка тардыһар ыра санааҥ, иннинэ кэлиэхтээх үтүө кэмнэргэ бигэ эрэлин, олох уустук күннэригэр сүбэ-аманы уостубат ойбоҥнуо кубулуйдун, ор сылларгa уйгуланыын.

Чурапчыттан, Чакыртан аймахтарыҥ Адамовтар, Макароптар, Оковешниковтар.

x x x

Күндү кэргэммин, аҕабытын, эһэбитин Чичигинаров Спартак Николаевичы 60 саһыан туолбутунан итинник, истинник, нс сүрэхтэн долгуйан туран, эҕэрдэлиибит. Баҕарабыт ыстаал курдук кытаанах дорообуйаны, уйун дьоллоох олоҕу. Кырдьары билбэккэ мэлдьи үөрэ-көтө сырыт. Бийиэ туспутугар истиҥ кыһаныыҥ, сылаас таптааҥ иҥин барҕа баҥыыбаны тиэрдэбит.

Кэргэннэр, оҕолоруҥ, сиэннэриҥ, кэйиитиҥ, күтүөттэриҥ.

x x x

С. А. Новгородов аатынан Чурапчыгаабы педагогическай училищены 1952 сыллааҕа 15-с выпуһунан бүтэрбиттэр аттарыттан күндү доҕоруттан педагогическай үлэ ветеранын, ССРС Журналистарын союзун чилиэнин, Коммунистическай партия хаалбаҥнаабат бэйиэтин, үтүөкэн кэргэни, аламаҕай аҕаны, иҥирэх эҥин ЧИЧИГИНАРОВ Спартак Николаевичы 60 саҥа туолар күнүнэн итинник, истинник эҕэрдэлиибит. Баҕарабыт олоҕуҥ дьоллоох аргыһа Анастасия Степановналыын сүүс-сүүстэн өйөөсүн сүүс саастыгар тиийэргитигэр, ааас тумуулар-ыарылар туоруннан сыыйыттынар, хороҕор муостаахтары, сэлбэрэй сиэллэохтэри тоҕолойдун ыытэтигит, комус хатырыннаахтары, сууҕар-кэтэр будтары байанайыҥ баайдыҥ биэрэн, бу уустук кэмнэ оҕолоруҥ, сиэннэриҥ остуолаарыын толоро тур.

Бары үтүөнү баҕара доҕотторуҥ: Т. Хомутова, И. Григорьева, А. Ермолаева, Л. Маркова, П. Гуляев, И. Дягилев, А. Кулаковскай, И. Михайлов, К. Постников.

x x x

Күндүтүк саныыр пиэбитин, эҕэбитин ЗАХАРОВА Елена Егоровнаны, аҕабытын, эҕэбитин ЧИКАЧЕВ Алексей Николаевичы ыал буолбуттара 30 сылга туолбутунан итинник, истинник, нс сүрэхпититтэн үөрэ-көтө туран, эҕэрдэлиибит. Баҕарабыт чэгиэн дорообуйаны, үлэлэрэ-ситиһиилэри, уйун дьоллоох олоҕу. Мэлдьи бийиэхтии кытта үөрэ-көтө, сүбэ-ама буола сылдьыҥ.

Кыргыттаргыт Маргарита, Наталья, Анда, Анжелика, Инна, күтүөттэргит Иван, Ксефа, Сеня, сиэннэргит.

МАХТАНАБЫТ

Бу дьыл муус устар 6 күнүгэр телевизорбыт эстэн, дьиэбит нс өрт умайбыта.

Бийиэ кыһалҕалаах күммүтүгэр райсовет, сельсовет, баҥаарынай чаас, Дириҥ участковай балыыһатын, саҥаҥнидэтэриэ коллективтара, Эрилик Эристиин аатынан совхоз дирекцията, ветераннар советтара, государственнай учреждениелар үлэһиттэрин профсоюоҺа, бириэ үөрэммит, үлэлээбит табаарыстарбыт, чугас ыалларбыт буоҥа барыы кэлэн күүс-көмө, сүбэ-ама буолан көмөлөстүлэр. Кинилэргэ истиҥ, амарах сыҥыаннарыы кэнэ барҕа махталбытын тиэрдэбит. Пиэрибэй Маайыынан эҕэрдэлиибит. Эйиэхэ айымныылаах үлэҕэт үүнэ-сайда турдун, олохххут үөрүүнэн туоллун.

Акулина КОРЯКИНА,
МАКСИМОВТАР.

ЧУРАПЧЫ КҮӨХ ЭКРАНҐА КӨРДӨРӨР

Ыам ыйын 1 күнэ

17 ч. 00 м.—быраһаннааҕы эҕэрдэ концерт.

18 ч. 00 м.—Пиэрибэй Маайыанан демонстрациятыттан репортаж.

Ыам ыйын 3 күнэ

21 ч. 00 м.—«Айылаантан» биэрии: «Күөх Маайыанан, сандал саһыанан».

22 ч. 30 м.—видеофильм.

Ыам ыйын 4 күнэ

21 ч. 00 м.—«Айылаантан» биэрии: эдэр дьиэ кэргэннилэр быраһаннааҕыстара.

22 ч. 30 м.—видеофильм.

Ыам ыйын 5 күнэ

21 ч. 00 м.—Бүгүн — Бэчээт күнэ: «Саҥа олох» хаһыат редакциятыттан, ороҕуонноохтуу типографиятыттан репортаж.

22 ч. 00 м. —видеофильм.

Тапталлаах аҕабыт, эһэбит, аймахпыт сибээс үлэтин туйгуна, үлэ, сэрин ветерана

МИХАЙЛОВ
Василий Васильевич

бу дьыл муус устар ыйын 28 күнүгэр эмиэ ыалдьан өлбүтүн, дириҥник аһыйан, курутуйан туран, барыы табаарыстарыгар, доҕотторугар, аймахтарыгар биллэрэбит.

Уолаттара, кыргыттара, кэйиита, күтүөттэрэ, сиэннэрэ.

Таптыыр убайым, аймахпыт сэрин, үлэ ветерана

МИХАЙЛОВ
Василий Васильевич

өлбүтүнэн оҕолоругар, сиэннэригэр дириҥ кутурҕаммытын тиэрдэбит.

Балта, аймахтара Яковлевтар, Терютиннар, Кириллиннэр.

Хоптоҕо селиэскэй Советын президиума, Хоптоҕо кэйиитэгин ветераннарын совета сэрин уонна үлэ ветерана

МИХАЙЛОВ
Василий Васильевич

эмиэ ыалдьан өлбүтүнэн оҕолоругар, аймахтарыҥар уонна табаарыстарыгар дириҥ кутурҕаннарын тиэрдэллэр.

Народнай депутаттар ороҕуоннаахтара Советтарын президиума, райсовет үөкэ отделын коллектива эти отдел сэбиэдиссэйэ, ороҕуоннаахтары партийнай тэриллэ хонтуруоллуур комиссиятын президиума президиум чилиэнэ Мохначевскай Михаил Николаевичка, кини кэргэнэ Анастасия Кириллованаҕа тапталлаах уолчааннара

ЖЕНЯ

ыалдьан өлбүтүгэр дириҥ кутурҕаннарын тиэрдэллэр.

Чурапчы селиэскэй Советын президиума райсовет үөкэ отделын сэбиэдиссэйигэр М. П. Мохначевскайга уонна культураҕа отделын бухгалтерыгар А. К. Мохначевскаяҕа кинилэр таптыыр оҕолоро

ЖЕНЯ

ыалдьан өлбүтүгэр дириҥ кутурҕаныын тиэрдэллэр.

Чурапчытаабы интернат-оскуола уонна оҕо спортивнай оскуолатын коллективтара интернат томторун олохтоохторо Анна Егоровна уонна Николай Николаевич Павловтарга таптыыр уоллара

ГЕНА

хомолтолоохтук өлбүтүгэр дириҥ кутурҕаннарын тиэрдэллэр.

Чурапчы сиэтэ суох орто оскуолатын коллектива учуутал Анна Егоровна Павловаҕа кини дьиэ кэргэттэригэр таптыыр уоллара

ГЕНА

хомолтолоохтук өлбүтүгэр дириҥ кутурҕаныын биллэрэр.

Редактор П. И. ПОПОВ.

НАШ АДРЕС: 678700, с. Чурапча, ул. Карла Маркса, 26 кв. ТЕЛЕФОНЫ: редактор—21-332, отделы—21-265, общий—21-505.

Учредитель газеты «Саҥа олох» — районный Совет народных депутатов, соучредитель — райком КП РСФСР.
Газета издается на якутском языке, выходит по вторникам, четвергам и субботам.
Индекс газеты 54967. Объем—1 усл. печ. лист. Тираж— 4130.

ЗАКАЗ №№ 54—55. Чурапчинская районная типография Госкомпечати Якутской-Саха ССР, с. Чурапча, ул. Карла Маркса, 26 кв.